

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

1821

2021

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

«...Στό διάβα του τρομάζουν
τ' ἀστέρια πού τό κοιτάζαν, καί ταπεινά μεριάζουν»

Τεύχος 59Α ΙΟΥΛΙΟΣ 2021

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΤΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

Ὁ ἀκρίτας Ἱεράρχης ἄρτι πληροφορηθεὶς τὴν ἀγιοκατάταξιν τοῦ
Ἱερομάρτυρος Προκατόχου του. (Σκοτεινὴ Φυλακὴ Φρουρίου 15.07.21)

«Ἡ ρωμηοσύνη ἐν' φυλῇ συνότζαιρη τοῦ κόσμου,
ζανέννας δέν εὐρέθηκεν γιὰ νά τὴν ἰ-ξηλείψει
ζανέννας γιὰτὶ σοσιέπει τὴν πού τὰ ἕψη ὁ Θεός μου»
(Εδνομάρτυς Κύπρου Κυπριανός 09.07.1821)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 3019

Λ.ΡΙΘ.

ΛΟΗΝΗΙ ΤΗ. 19^η Ἰουλίου 2021

Δ.κεπ. 1486

Π Ρ Α Ξ Ι Σ

Θέμα: «Κατάταξις ἐν ταῖς Ἀγιολογικαῖς Δέλτοις τῶν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1822 καταστροφῇ τῆς Χίου ἀναιρεθέντων Ἱερομαρτύρων καὶ Ἐθνομαρτύρων»

Τοὺς ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ κατορθώμασιν ἀρετῆς καὶ μαρτυρικῷ θανάτῳ τελειωθέντας εὐλαβεῖσθαι καὶ τιμᾶν, ἐτησίοις τε τελεταῖς καὶ ἐγκωμίοις γεραίρειν ὅσιον καὶ τῷ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας πληρώματι λυσιτελέστατον πέφυκεν, ἐπειδὴ ἡ τούτων μνήμη πρόξενος τυγχάνει ὠφελείας ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς τοῦ Χριστωνύμου Λαοῦ.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτοι τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν ἀνεδείχθησαν καὶ οἱ ἐν ἔτει 1822 ἐν Χίῳ διὰ τὴν ἀμώμητον ἡμῶν Ὀρθόδοξον Πίστιν μαρτυρήσαντες κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων καταστροφῇ τῆς μυροβόλου νήσου:

1. Μητροπολίτης Χίου Πλάτων (Φραγκιάδης),
2. Ἀρχιδιάκονος Μακάριος (Γαρρῆς),
3. Ἱερεὺς Χριστοφόρος (Ψωμᾶς),
4. Ἱερεὺς Γεώργιος (Φραγκάκης),
5. Ἱερεὺς Κωνσταντῖνος (Κούνουπας),
6. Ἱερεὺς Σταμάτιος (Χαρτουλάρης),
7. Ἱερεὺς Μιχαήλ (Τσουρῆς),
8. Ἱερομόναχος Κωνσταντῖνος (Πίτικας),
9. Ἱερομόναχος Λεόντιος (Μιχαλάκης),
10. Ἱερομόναχος Γρηγόριος (Μπουρούς), Προηγούμενος τῆς Νέας Μονῆς,
11. Ἱερεὺς Ἰωάννης (Καλαμάρης),

12. Ἱερεὺς Ἰωάννης (Σιδεράτος),
13. Ἱερομόναχος Καπίτων, Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
14. Μοναχὸς Σεραπίων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
15. Μοναχὸς Καρύων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
16. Μοναχὸς Κύριλλος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
17. Μοναχὸς Νεῖλος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
18. Μοναχὸς Σερίδης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
19. Μοναχὸς Σαμουήλ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
20. Μοναχὸς Ἀνθιμος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
21. Μοναχὸς Νίκων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
22. Μοναχὸς Σεραπίων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
23. Μοναχὸς Γερμανὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
24. Ἱερεὺς Ἰωάννης (Κουφός)
25. Ἱερομόναχος Θεοδόσιος (Λουφάκης), Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Μηνᾶ,
26. Ἱερομόναχος Ἀνθιμος (Ἀργέντης), Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῶν Μουνδῶν,
27. Ἱερεὺς Θεόδωρος (Ρουφάκης)
28. Μοναχὸς Ἱερόθεος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῶν Μουνδῶν,
29. Ἱερεὺς Ἰωάννης (Καρμοίρης),
30. Ἱερεὺς Ἰωάννης (Θεοτοκάς),
31. Ἱερεὺς Γεώργιος (Χαῦτας),
32. Ἱερομόναχος Σωφρόνιος (Πάγκαλος), Προηγούμενος τῆς Νέας Μονῆς,
33. Ἱερομόναχος Θεοδόσιος (Κουμάκης),
34. Ἱερομόναχος Κλήμης (Βενέτος),
35. Ἱερομόναχος Ἰάκωβος (Μαῦρος),
36. Ἱερεὺς Κωνσταντῖνος (Μαρινάκης),
37. Ἱερεὺς Ἰωάννης (Κολόβης),
38. Διάκονος Ἰωάννης (Παλαβίδης),
39. Διάκονος Γεώργιος (Παυλίδης),
40. Διάκονος Γεώργιος (Ψυρικούλης),
41. Μοναχὸς Κωνστάντιος τῆς Νέας Μονῆς,
42. Μοναχὸς Παρθένιος (Παντευγένης),
43. Μοναχὸς Δαυίδ, ἀσκητὴς ἐν τῷ σπηλαίῳ τῶν Ἁγίων Πατέρων τοῦ ὄρους Προβατᾶ,
44. Ὑποδιάκονος Νικηφόρος (Δασκαλάκης).

ζήσαντες εἰς χρόνους δυσχερεῖς, πιστῶς δὲ καὶ θεαρέστως τὸν ἐπίγειον διανύσαντες δόλιχον, ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, συνελθοῦσα εἰς τακτικὴν Συνεδρίαν τῇ 15^ῃ τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 2021, πρὸς τὴν θεάρεστον πολιτείαν καὶ τὸ μαρτύριον τούτων ἀπιδούσα, λαβοῦσα δ' ἅμα ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 480/13.7.2021 Γνωμοδοτήσει τῆς ἐπὶ τῶν Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἔγνω, συνωδὰ τῷ κοινῷ τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔθει καὶ τῇ παραδόσει κατακολουθοῦσα, τὴν ἐποφειλομένην τοῖς ἐν Θεῷ τελειωθείσι καὶ μαρτυρήσασιν ἐν ἔτει 1822, ὡς προεῖρηται, Ἱερομάρτυσι καὶ Ἐθνομάρτυσι τὴν τοῖς Ἀγίοις προσήκουσαν ἀπονεῖμαι τιμὴν.

Διὸ καὶ θεσπίζομεν Συνοδικῶς καὶ διοριζόμεθα καὶ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι διακελευόμεθα ὅπως, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς καὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οἱ ἐν λόγῳ Νεομάρτυρες συναριθμῶνται τοῖς ἀπ' αἰῶνος Ἀγίοις καὶ Μάρτυσι τῆς Ἐκκλησίας, ἱεροτελεστῆσι τιμῶμενοι καὶ ἕμνοις ἐγκωμίων γεραiroύμενοι κατ' ἔτος, τῆς μνήμης αὐτῶν τιμωμένης εἰς κοινὸν ἑορτασμὸν τῇ Κυριακῇ τοῦ Παραλύτου.

Ὅθεν, ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν δοξολογίᾳ πολλῇ πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν ἀναγγέλλει παντὶ τῷ εὐσεβεῖ Ἱερῷ Κλήρῳ καὶ τῷ Χριστεπώνυμῳ Λαῷ Αὐτῆς τὴν τοιαύτην συναρίθμησην εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας τῶν, ἐν ἔτει 1822 καὶ ἐν Χίῳ Ἱερομαρτύρων καὶ Ἐθνομαρτύρων: Μητροπολίτου Χίου Πλάτωνος (Φραγκιάδης), Ἱερομονάχων Κωνσταντίνου (Πίτικα), Λεοντίου (Μιχαλάκης), Γρηγορίου (Μπουρού), Προηγούμενου τῆς Νέας Μονῆς, Καπίτωνος, Καθηγουμένου τῆς Ἱεράς Μονῆς Βρεττοῦ, Θεοδοσίου (Λουφάκης), Καθηγουμένου τῆς Ἱεράς Μονῆς Ἀγίου Μηνᾶ, Ἀνθίμου (Ἀργέντης), Καθηγουμένου τῆς Ἱεράς Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῶν Μουνδῶν, Σωφρονίου (Παγκάλου), Προηγούμενου τῆς Νέας Μονῆς, Θεοδοσίου (Κουμάκης), Κλήμεντος (Βενέτου), Ἰακώβου (Μαύρου), τῶν Ἱερέων Χριστοφόρου (Ψωμᾶ), Γεωργίου (Φραγκάκης), Κωνσταντίνου (Κούνουπα), Σταματίου (Χαρτουλάρης), Μιχαῆλ (Τσουρή), Ἰωάννου (Καλαμάρης), Ἰωάννου (Σιδεράτου), Ἰωάννου (Κουφοῦ), Θεοδώρου (Ρουφάκης), Ἰωάν-

νου (Καρμοίρη), Ἰωάννου (Θεοτοκά), Γεωργίου (Χαῦτα), Κωνσταντίνου (Μαρινάκη), Ἰωάννου (Κολόβη), τοῦ Ἀρχιδιακόνου Μακαρίου (Γαρρῆ), τῶν Διακόνων Ἰωάννου (Παλαβίδου), Γεωργίου (Παυλίδου), Γεωργίου (Ψυρικούλη), τοῦ Ὑποδιακόνου Νικηφόρου (Δασκαλάκη), τῶν Μοναχῶν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ Σεραπίωνος, Καρύωνος, Κυρίλλου, Νείλου, Σερίδου, Σαμουήλ, Ἀνθίμου, Νίκωνος, Σεραπίωνος, Γερμανοῦ, τοῦ Μοναχοῦ ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῶν Μουνδῶν Ἱεροθέου, τοῦ Μοναχοῦ ἐκ τῆς Νέας Μονῆς Κωνσταντίου καὶ τῶν Μοναχῶν Παρθενίου (Παντευγένου) καὶ Δαυίδ, ἀσκητοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ τῶν Ἁγίων Πατέρων τοῦ ὄρους Προβατᾶ, προτρέπεται δὲ τοὺς πιστοὺς, ἵνα κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης αὐτῶν κατακλύζωσι τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς, ἀναπέμποντες δεήσεις πρὸς τὸν Ὑψιστον, ἐπικαλούμενοι δ' ἅμα τὴν πρεσβείαν αὐτῶν πρὸς ἀγιασμὸν ψυχῆς τε καὶ σώματος.

- † Ὁ Ἀθηνῶν **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**, Πρόεδρος
† Ὁ Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου Ἰάκωβος
† Ὁ Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου Δημήτριος
† Ὁ Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας Παντελεήμων
† Ὁ Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καὶ Σουφλίου Δαμασκηνός
† Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης Ἀνδρέας
† Ὁ Ἐάνθης καὶ Περιθεωρίου Παντελεήμων
† Ὁ Ἄρτης Καλλίνικος
† Ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καὶ Πετροπόλεως Ἀθηναγόρας
† Ὁ Ζακύνθου Διονύσιος
† Ὁ Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καὶ Ὠρωποῦ Κύριλλος
† Ὁ Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καὶ Χαλκηδόνος Γαβριήλ
† Ὁ Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης Ἀντώνιος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 3019

Λησ.

ΑΘΗΝΗΣ ΤΗ. 19^η Ἰουλίου 2021

Διεκπ. 1486

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 3047

Πρὸς
τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
εἰς τὰς ἑδρας αὐτῶν

Θέμα: «Κατάταξις ἐν ταῖς Ἀγιολογικαῖς Δέλτοις τῶν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1822
καταστροφῆν τῆς Χίου ἀναιρεθέντων Ἱερομαρτύρων καὶ Ἐθνομαρ-
τύρων»

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἀποφάσει τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ληφθεῖσῃ ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐ-
τῆς τῆς 15^{ης} μηνὸς Ἰουλίου ἐ.ε., κοινοποιούμεν ὑμῖν ταυτόριθμον καὶ ταυτό-
χρονον Πράξιν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἧς ἀναγγέλλεται ὑμῖν, τῶ
Ἱερῶ Κλήρῳ καὶ παντὶ τῶ Χριστεπωνύμῳ Πληρώματι, ἡ Κατάταξις ἐν ταῖς
Ἀγιολογικαῖς Δέλτοις τῶν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1822 καταστροφῆν τῆς Χίου ἀ-
ναιρεθέντων Ἱερομαρτύρων καὶ Ἐθνομαρτύρων, ἧτοι τῶν:

1. Μητροπολίτου Χίου Πλάτωνος (Φραγκιάδῃ),
2. Ἀρχidiaκόνου Μακαρίου (Γαρρῆ),
3. Ἱερέως Χριστοφόρου (Ψωμᾶ),
4. Ἱερέως Γεωργίου (Φραγκάκη),
5. Ἱερέως Κωνσταντίνου (Κούνουπα),
6. Ἱερέως Σταματίου (Χαρτουλάρη),
7. Ἱερέως Μιχαήλ (Τσουρῆ),
8. Ἱερομονάχου Κωνσταντίνου (Πίπκα),
9. Ἱερομονάχου Λεοντίου (Μιχαλάκη), Προηγουμένου τῆς Νέας Μονῆς,
10. Ἱερομονάχου Γρηγορίου (Μπουρούς), Προηγουμένου τῆς Νέας Μονῆς,
11. Ἱερέως Ἰωάννου (Καλαμάρη),
12. Ἱερέως Ἰωάννου (Σιδεράτου),
13. Ἱερομονάχου Καπίτωνος, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
14. Μοναχοῦ Σεραπίωνος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
15. Μοναχοῦ Καρύωνος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
16. Μοναχοῦ Κυρίλλου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
17. Μοναχοῦ Νεΐλου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
18. Μοναχοῦ Σερίδου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
19. Μοναχοῦ Σαμουήλ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
20. Μοναχοῦ Ἀνθίμου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
21. Μοναχοῦ Νίκωνος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
22. Μοναχοῦ Σεραπίωνος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,
23. Μοναχοῦ Γερμανοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρεττοῦ,

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Πρωτ.1076
Αριθμ.
Διεκπ. 525

Έν Χίω τῇ 12ῃ Ἰουλίου 2021
Μνήμη Πρόκλου καί Γλαρίου τῶν μαρτύρων

Πρός
Τὴν Ἱεράν Σύνοδον
Τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Εἰς Ἀθήνας

" Τοῖς Ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ Κύριος"

.....
**2. τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως
Δωρόθεου**

Ὁ Ἐθνομάρτυς Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος Πρώϊος ὑπῆρξεν εἰς τῶν λογιωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα. Τόσον αὐτός, ὅσον καὶ ἄλλοι Ἱεράρχες, Ἱερεῖς, καὶ Μοναχοὶ διὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ συγγραφικοῦ ἔργου αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς δράσεως αὐτῶν, συνέβαλαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ χειμαζομένου ὑποδούλου Ἑλληνικοῦ ἔθνους, προκειμένου νὰ ξεκινήσῃ τὸν Ἐθνικὸν Ἀγῶνα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ.

Ὁ Δωρόθεος Πρώϊος ἐγεννήθη εἰς τὴν νῆσον τῆς Χίου, συγκεκριμένως δέ εἰς ἓνα ἐκ τῶν Μαστιχοχωρίων αὐτῆς, τὸ Μυρμήγκι, ἐκ γονέων εὐσεβῶν. Ἡ χρονολογία τῆς γεννήσεως αὐτοῦ δὲν ἀναφέρεται. Συμφώνως πρὸς τὸν Τάσον Γριτσόπουλον, δύναται νὰ τοποθετηθῇ περίπου εἰς τὰ 1765 1. Τὸ βαπτιστικὸν αὐτοῦ ὄνομα ἦτο Δημήτριος ἢ Θεόδωρος. Ὅταν ἐκάρη μοναχὸς εἰς τὴν Νέαν Μονὴν τῆς Χίου, τότε μετωνομάσθη Δωρόθεος². Τὸ οἰκογενειακὸν ἐπίθετον αὐτοῦ ἦτο Πρώης ἢ Πρωγάκης. Ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἐν συνεχείᾳ ἐξηκολούθησε τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς αὐτοῦ, τὰς ὁποίας καὶ ἐπεράτωσεν εἰς τὴν Πατριάδα Σχολήν. Ἐκεῖ ἐμαθήτευσεν παρά τῷ περιφήμῳ Πατμίῳ διδασκάλῳ Δανιὴλ Κεραμεῖ. Τὸν Μάιον τοῦ 1786 ἐχειροτονήθη Ἱεροδιάκονος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Χίου Σεραφεῖμ. Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐτελέσθη πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Εὐρώπη³.

Ἐπεθύμει ὁ Δωρόθεος διακαῶς ἵνα λάβῃ ἀνωτέραν μόρφωσιν, σπουδάζων εἰς Πανεπιστήμια τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου. «Διὰ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο ἐπώλησε τὸ μερίδιον τοῦ πατρικοῦ κτήματος καὶ τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὸν καὶ τιμητικὸν διὰ τὸν Πρώϊον», ὅπως σημειώνει ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Κ. Ἄμαντος⁴. Ἀπὸ τοῦ 1786 ἕως καὶ τῷ 1793

ἐπραγματοποίησεν πανεπιστημιακὰς σπουδὰς, διδασκόμενος τὰς ἐπιστήμας τῆς φιλοσοφίας, τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς φυσικῆς εἰς τὰ Ἰταλικά πανεπιστήμια τῆς Πίζης κυρίως, ἀλλὰ καὶ τῆς Φλωρεντίας καὶ κατόπιν, τῷ 1792, μετέβη εἰς Παρισίους. Ἐκεῖ συνεδέθη μετὰ τοῦ, ἐπίσης, Χίου Ἀδαμαντίου Κοραΐ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ μετέπειτα γνωστοτάτου Γάλλου φυσικοῦ Λαβουαζιέ. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, ἐταξίδευσεν εἰς Ἀγγλίαν, Βέλγιον, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Μολδαβίαν, καταλήγων εἰς Χίον⁵.

Εὐθύς μόλις ἐπέστρεψεν εἰς τὴν νῆσον αὐτοῦ, ἐχειροτονήθη Ἱερεὺς τῷ 1793. Ἐδίδαξεν φιλοσοφίαν καὶ φυσικομαθηματικά εἰς τὴν ἤδη φημισμένην Σχολὴν τῆς Χίου, ἔχουσαν Διευθυντὴν τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον Πάριον, ἀπὸ τοῦ 1793 μέχρι καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1796. Τότε μετέφρασε τὴν "Λογικὴν" τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου Γενουενοῦ. Κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον Βλαστόν, ὁ Δωρόθεος ἦτο κατώτερος τοῦ Χίου Ἰωάννου Τσελεπῆ, ὁ ὁποῖος διεδέχθη αὐτόν εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Χίου, εἰς τὰς μαθηματικὰς γνώσεις, ἀλλὰ πολὺ ἀνώτερος κατὰ τὴν λοιπὴν παιδείαν⁶. Τῷ 1796 ἐπεσκέφθη τὴν νῆσον ὁ Τοῦρκος ναύαρχος Καπουδάν Πασᾶς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Διερμηνέως τοῦ τουρκικοῦ στόλου Κωνσταντίνου Χαντζερῆ. Ὁ Πρώιος ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Χαντζερῆ, καὶ τόσον καλὴν ἐντύπωσιν ἔκανε εἰς τὸν Φαναριώτην ἄρχοντα ὁ Χίος κληρικὸς καὶ καθηγητὴς Δωρόθεος, ὥστε τοῦ ἐζήτησε νὰ γίνῃ διδάσκαλος τῶν τέκνων αὐτοῦ. Ὁ Δωρόθεος τελικῶς ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν καὶ φεύγων ἐκ τῆς Χίου ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 1797. Κατὰ τὸν Ἀρχιμ. Ἰ. Ἀνδρεάδην, ὁ Χαντζερῆς «παρέλαβε βία τὸν Δωρόθεον καὶ τὸν ἔφερε εἰς Κωνσταντινούπολιν»⁷. Ἀντιθέτως ὁ Κ. Ἄμαντος γράφει, ὅτι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἀπεδέχθη ὁ Δωρόθεος ὅπως ἐγκαταλείψῃ τὴν Σχολὴν τῆς Χίου ἦτο ἡ δυσκολία του νὰ ἔχη ἀρμονικὴν συνεργασίαν μετὰ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, καθὼς ὁ δεύτερος ἦτο ἐπιφυλακτικὸς πρὸς τοὺς σπουδάσαντας εἰς τὴν Εὐρώπην⁸. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν παρέμεινεν ἕως ὅτου ὁ Χαντζερῆς διωρίσθη Ἡγεμὼν εἰς τὴν Βλαχίαν, ὁπότε καὶ ἠκολούθησε αὐτόν εἰς Βουκουρέστιον, λαβὼν μετ' αὐτοῦ ὡς βοηθὸν τὸν μαθητὴν του Νεόφυτον Βάμβαν. Ἐκεῖ παρέμεινε μέχρι τῷ 1799, καθὼς τότε ὁ Χαντζερῆς, πεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἀπεκεφαλίσθη. Ὁ Δωρόθεος ἐγκατέλειπε τὴ Βλαχίαν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ τὸν Φ. Πουκεβὶλ ἀνεχώρησε καὶ πάλιν διὰ τὴν Γαλλίαν, ὅπου ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον τῶν Παρισίων τουλάχιστον μέχρι τῷ 1809. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἔλαβεν τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ ἐτοποθετήθη Ἱεροκέρυξ τοῦ Πατριαρχείου¹⁰.

Τῷ 1804 ἀνετέθησαν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὸν Δωρόθεον Πρώιον τὰ καθήκοντα τοῦ Σχολάρχου, δηλαδὴ ἡ διεύθυνσις τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς εἰς τὴν Ξηροκρήνην τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἰς διάστημα μόλις τριῶν ἐτῶν, ὁ Δωρόθεος κατάρθρωσε νὰ ἀνυψώσῃ τὸ κύρος τῆς Σχολῆς εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ προσελκύσῃ πλῆθος νέων σπουδαστῶν.

Ἐδίδαξεν φυσικὴν, μαθηματικά, γεωμετρίαν, φιλοσοφίαν, λογικὴν καὶ θεολογίαν, χρησιμοποιῶν νέας διδακτικὰς μεθόδους. Ἐπιπλέον, ὠργάνωσε τὴν βιβλιοθήκην τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπλούτισεν αὐτὴν δι' ἐποπτικῶν ὑλικῶν διδασκαλίας, ἐπιζητῶν τὴν βοήθειαν τῶν Ζωσιμάδων, τοῦ Κ. Ὑψηλάντου καὶ τοῦ Ἀδ. Κοραῆ. Ἐξησφάλισε διὰ τὴν Σχολὴν τὴν προσωπικὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη¹¹. Κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς, εἰς τὰς 6 Ἰουνίου, παρόντων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ὁμογενῶν, ἐξεφώνησε τὸν μνημειώδη λόγον του: Περί Φιλοσοφίας καὶ Θεολογίας καὶ περὶ τοῦ πῶς δύνανται αἱ ἐπιστῆμαι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν παλαιὰν πατρίδα των, τὴν Ἑλλάδα»¹². Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ὁ τρόπος τὸν ὁποῖον ὁ Πρώιος καθιέρωσε διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν: «Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς γίνονται γυμνάσια μεταξὺ τῶν μαθητῶν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν διδασκάλων, προβάλλοντες καὶ διαλύοντες προβλήματα μαθηματικὰ καὶ ἀριθμητικὰ (καὶ εἰς τὸ μετέπειτα καὶ ἄλλα προβλήματα, κατὰ τὰς ἐπιστήμας ὅπου παραδίδονται)». Ὁ Δωρόθεος εἰσήγαγε εἰς τὴν Σχολὴν τὴν παιδαγωγικὴν μέθοδον τῆς αὐτοδιοικήσεως τῶν μαθητῶν - τροφίμων, προκειμένου νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς μαθητὲς τὸ «ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι». Οἱ 80 μαθητὲς τῆς Σχολῆς ἦσαν διηρημένοι εἰς δύο τμήματα. Ἐπικεφαλῆς ἐκάστου τμήματος εἶχεν ὀρισθεῖ εἰς ἕξ αὐτῶν, ὁ πρόεδρος ἢ «ταξίαρχος». Χρέος αὐτῶν ἦτο νὰ μεριμνῶσι διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανονισμῶν, νὰ ἐπιλύωσι διαφορὰς καὶ νὰ συνεργάζωνται μετὰ τοῦ Σχολάρχου διὰ τὴν ὁμαλὴν διευθέτησιν ἐκάστου προβλήματος¹³. Ταχυτάτη ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ἐξαιτίας τῆς ἀρίστης φήμης τοῦ Σχολάρχου τῆς. Ὁ ἱστορικὸς Ἀπόστολος Βακαλόπουλος θυμίζει εἰς ἡμᾶς ἐξ ἐπιστολῶν τῆς ἐποχῆς τὸ πόσον ἀγαπητὸς δάσκαλος ὑπῆρξεν ὁ Δωρόθεος: "Μαθητὲς τοῦ μητροπολίτη Ἀδριανουπόλεως Δωροθέου Πρωΐου, λαμπροῦ ἄλλοτε διδασκάλου στὴ Σχολῇ Κουροῦ Τσεμέ, ἐγκατεστημένοι τώρα στὴ Βιέννην, θρηνοῦν τὴ μεγάλη ἀπώλεια γιὰ τὸ Γένος καὶ θυμοῦνται «... τὴν πνευματώδη (του) διδασκαλία, ὅταν ἀκόμη δίδασκε φιλοσοφία καὶ λογοτεχνία, τὴ θαυμαστὴ εὐχέρεια, τὴν πλατεῖα μόρφωση καὶ τὴ χαριτωμένη εὐγένεια ποῦ εἶχε ἀποκτήσει στὰ ταξίδια του»"¹⁴.

Τῷ 1805 ἐξελέγη Μητροπολίτης Φιλαδελφείας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μετὰ τὴν δέσμευσιν ὅπως ἐξακολουθῇ νὰ διδάσκῃ εἰς τὴν Σχολὴν. Παρέμεινεν οὕτως εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1813¹⁵, ἢ κατὰ ἄλλους 1807. Διὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν ὀλίγαι εἰδήσεις ἔχουν διασωθῆ, ὅπως τὸ ὅτι ἐπροστάτευσεν καὶ ἐκεῖ τὰ γράμματα¹⁶. Κατὰ τὸν Γρηγόριον Φωτεινόν, ὁ Δωρόθεος τῷ 1811, διελθὼν ἐκ τῆς Χίου ἐνεγράφη, καὶ μάλιστα ἰδιοχείρως, εἰς τὸ Μοναχολόγιον τῆς Νέας Μονῆς¹⁷.

Τῷ 1813 κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προβιβάζεται καὶ μετατίθεται εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀδριανουπόλεως. Μόλις ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν αὐτῆς, εὐθύς ἀντελήφθη ὅτι ὁ λαός, οὐ μὴν

ἀλλά καὶ οἱ κληρικοί, εὐρίσκοντο εἰς βαθύτατον σκότος ἀμαθείας. Ὅθεν, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοῦτο τὸ πρόβλημα, ἴδρυσεν Γυμνάσιον, τὴν Ἑλληνικὴν Σχολὴν Ἀδριανουπόλεως, ὡς ὠνομάσθη. Σχολὴ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐλειτουργοῦσε ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνα. Ὅμως, ἀπὸ τῷ 1813 ὁ Δωρόθεος ὁ Πρώϊος τὴν Σχολὴν ταύτην τὴν μετερρῦθμισε καὶ ἀνεβάθμισεν. Ἐπίσης, ὠργάνωσεν καὶ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ σχολείου αὐτοῦ, ἔχων τὴν οικονομικὴν ὑποστήριξιν τοῦ Ἀδριανουπολίτου Γεωργίου Σακελλαρίου, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐκ τῶν εὐποροτέρων ἐμπόρων τῆς Αὐστρίας. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην αὐτὴν ἐδώρισε καὶ πολλὰ ἐκ τῶν προσωπικῶν του βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἰδιαίτερος ἀξιόλογα. Σχολάρχης διορίζεται ὁ Στέφανος Καραθεοδωρῆς. Ὁ Δωρόθεος δὲ ἐδίδαξεν ἐκεῖ θεολογίαν, φιλοσοφίαν καὶ φυσικὰς ἐπιστῆμας. Ἐπίσης, ἐμερίμνησεν διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἤδη Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Μητροπόλεως του, ὅπου οἱ μαθηταὶ ἐδιδάσκοντο ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ τὰ ἱερὰ μαθήματα. Προσεπάθησεν δὲ νὰ ἰδρῦσῃ καὶ Ἱερατικὴν Σχολὴν, τῷ 1815, εἰς τὴν Μονὴν τῶν Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τῆς Λαμποῦς, ἀλλὰ τὸ σχέδιόν του δὲν ἠὺδοκίμησε¹⁸. Ὁ Γάλλος διπλωμάτης καὶ περιηγητὴς Marie Louis comte de Marcellus, ὁ ὁποῖος ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν Μητροπολίτην Δωρόθεον κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, μαρτυρεῖ ὅτι «Διηύθυνε μετ' ἐπιτυχίας τὸ σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν συμπατριωτῶν του»¹⁹. Ὁ ἴδιος ὁ Πρώϊος τῷ εἶπεν ὅτι «ἔχομεν λοιπὸν ἰδρῦσει τὰ σχολεῖα δωρεὰν διὰ τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν. Οἱ διδάσκαλοι ... διατηροῦνται μὲ τὰ ἐξοδὰ μας, τὰ παιδία τὰ ὁποῖα ἔμαθον νὰ ἀναγιγνώσκωσι καὶ νὰ γράφωσι καὶ ἐπιθυμοῦν ἓνα ἀνώτερον βαθμὸν παιδείας, προβιβάζονται εἰς τὸ δημόσιον γυμνάσιον, ὅπου, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τριῶν καθηγητῶν, σπουδάζουσι τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, τὴν γραμματικὴν, τὴν ποίησιν, τὴν ρητορικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν»²⁰. Εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁ Δωρόθεος ἐπανωκοδόμησε τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ τὸν Μητροπολιτικὸν οἶκον²¹. Κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον Βλαστόν, ὁ Δωρόθεος «ἐποίμανεν σοφῶς καὶ συνετῶς τὴν Φιλαδέφειαν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν Ἀδριανούπολιν»²².

MARTYRION

Ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἐποχῆς εἶχεν μνηθεῖ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρίαν, ὅπως καὶ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς τῆς Θράκης. Συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν, ὁ Ρήγας Φεραῖος καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ἐπισκεπτόμενοι τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐφιλοξενήθησαν εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ Ἀμυρᾶ. Ἐκεῖ συνητηθήσαν μετὰ τοῦ Δωροθέου Πρωίου καὶ τοῦ τέως Πατριάρχου Κυρίλλου, ὁ ὁποῖος ἐφησύχαζεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὡς καὶ μετὰ δημογερόντων τῆς περιοχῆς²³.

Οἱ ιστοριογράφοι τοῦ Ἀγῶνος, ὅπως ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, ἀναφέρουσιν ὅτι εἰς τὰς 9 Μαρτίου 1821, δηλαδὴ μόλις ἐγένινεν γνωστὴ ἡ Ἐπανάστασις εἰς τὰς Παραδουναβίους ἡγεμονίας, ὁ Πατριάρχης

Γρηγόριος ὁ Ε' ἔλαβεν σουλτανικὸν φερμάνιον, τὸ ὁποῖον ἄνευ ἐξηγήσεων διέταξεν αὐτὸν ὅπως ἀποστείλῃ εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχὰς ὀρισμένους Ἀρχιερεῖς. Συμφώνως πρὸς τὸν Τάσον Γριτσόπουλον, «τὸ γεγονός συνέβη ὀλίγον βραδύτερον, αἱ δὲ συλλήψεις τῶν ἀρχιερέων ἐγίνοντο τμηματικῶς καὶ διαδοχικῶς»²⁴. Καὶ πράγματι ἡ ὑπογραφή τοῦ Δωροθέου εἶναι ἡ ἕκτη κατὰ σειράν εἰς τὸ "ἀφοριστικὸν" ἔγγραφον τὸ ὁποῖον συνετάχθη εἰς τὰς 23 Μαρτίου, Ε' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. Ὑπὸ τὴν ἀφόρητον πίεσιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, καὶ προκειμένου νὰ ἀποσοβηθῇ γενικὴ σφαγὴ τῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, συνετάχθη αὐτὸ τὸ κείμενον, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ Ἀρχιερεῖς φαινομενικῶς ἀπεκήρυσσον τὸν Ἀγῶνα. Συνεπῶς, ἀκόμη τότε ὁ Δωρόθεος δὲν εἶχεν ἐγκλεισθῆ εἰς τὰς φυλακάς. Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ἦτο προῖον ἐκβιασμοῦ, καὶ τοῦτο ἐφάνη ἀπὸ τὸ ὅτι, ἀφενὸς οὔτε οἱ ἐπαναστατημένοι ἐκατηγόρησαν ποτὲ τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ ἀφετέρου οὔτε ὁ Σουλτάνος ἐπέισθη διὰ τὴν "νομιμοφροσύνην" τῶν Ἀρχιερέων.

Ὁ Χιογενὴς Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος Πρώϊος ἐκείνην τὴν περίοδον ἦτο Συνοδικὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἤδη ἀπὸ τῷ 1820. Πιθανόν, μετὰ τὴν 10ην Ἀπριλίου συνελήφθησαν καὶ ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Μποσταντζήμπαση ὁ Δέρκων Γρηγόριος, ὁ Τυρνόβου Ἰωαννίκιος, ὁ Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωσήφ, μετὰ τῶν ἤδη συλληφθέντων Νικομηδείας Ἀθανασίου, Δέρκων Γρηγορίου, Ἐφέσου Διονυσίου.

Ὁ ἱστορικὸς Ἀπόστολος Βακαλόπουλος, αἰτιολογῶν διατὶ ἐπελέγησαν ἀπὸ τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν νὰ συλληφθοῦν καὶ νὰ ἐκτελεσθοῦν οἱ συγκεκριμένοι Ἀρχιερεῖς, γράφει: «ἡ ἐκτέλεση τῶν παραπάνω κληρικῶν ὀφείλεται ἀσφαλῶς στὸ ὅτι σὲ ὅλες αὐτὲς ... εἶχαν παρατηρηθῆ συνωμοτικὲς καὶ στασιαστικὲς ζυμώσεις καὶ κινήσεις»²⁵. Ἐπίσης ὀρθότατα παρατηρεῖ ὅτι «τὰ πρῶτα θύματα ἦταν βέβαια οἱ πνευματικοὶ ποιμένες τῆς Θράκης»²⁶.

Κατὰ τὸν Γάλλον Φρανσουὰ Πουκεβίλ: «Σκοτεινὸν ὑπόγειον δωμάτιον, προωρισμένον ὄν νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν βασανιστηρίων, ἐχρησίμευε κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, ὡς δεσμοκτήριον τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δέκα τὸν ἀριθμόν, καὶ ὀκτῶ πρωτοπαπάδων ... Δῆμιοι δέ, παρακολουθούμενοι ὑπὸ πολλῶν κακούργων βοηθῶν καὶ ἔχοντες προπορευομένους φανούς ἐκ ρητίνης, εἰσῆγοντο ἐν τοῖς δεσμοκτηρίοις καὶ παρεκάθητο τοῖς θύμασιν αὐτῶν ... Χωρὶς ν' ἀπαγγεῖλῃ τις τὴν ἐλαχίστην κατὰ τῶν μαρτύρων κατηγορίαν ... Εἷς οὐλεμὰς προτείνει μόνον τὴν ἐξώμοσιν, ὡς τὸ μόνον μέσον τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τε τῶν βασανιστηρίων καὶ τοῦ ἀναποφεύκτου θανάτου. Μὴ ἀποκρινομένων τῶν θυμάτων, τότε οἱ δῆμιοι ἐπιλαμβάνονται ἀμέσως τοῦ ἔργου των. ... Οἱ δὲ κακούργοι βοηθοὶ τῶν δημίων ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ δὲν μένουσιν ἀργοί. Τούναντίον μάλιστα, ἐκτελοῦσι καὶ οὔτοι, ὅπως κάλλιον δύνανται, τὰς διαταγὰς τῶν κυρίων των, τύπτοντες καὶ φραγγελώνοντες καὶ ἐξυβρίζοντες τὰ θύματα. Ἐπειτα δὲ διακόπτουσι πρὸς στιγμὴν τὰ

βασανιστήρια, πλησιάζουσι μετὰ προσποιημένης λύπης τοὺς μάρτυρας, θρηνοῦσι τὴν ἐπιμονὴν των, τοὺς ἐξορκίζουσι νὰ ἐνδώσωσι καὶ νὰ ἐξωμώσωσι θρησκείαν. "Εἴμεθα ἔτοιμοι, ἀποκρίνονται οἱ νέοι Μακκαβαῖοι, νὰ ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶν πατέρων μας." Ἐν τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ ἡ λύσσα τῶν τε οὐλεμάδων καὶ τῶν δημίων δὲν εἶχεν ὄρια. Πρὸς ἱκανοποίησιν δὲ τῆς ἐξυβρισθείσης θρησκείας καὶ τοῦ μαινομένου ὄχλου, διατάσσουσι τέλος τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς»²⁷.

Ὁ Δωρόθεος, ἐντὸς τῆς φυλακῆς, ἀπηύθυνε τοὺς κατωτέρω λόγους πρὸς τοὺς ἄλλους Ἀρχιερεῖς, οἱ ὅποιοι ἦσαν συγκρατούμενοι μετ' αὐτοῦ: «Μακάριοι Ἱεράρχαι! Θεοσέβαστοι ἀρχιερεῖς καὶ ἅγιοι Πατέρες οἱ συμπεφυλακισμένοι. Ὁ θάνατός μας εἶναι ἐνδοξώτερος τῶν ἐπὶ Νερῶνων, Δομετιανῶν, Τραϊανῶν καὶ Σεβήρων μαρτυρησάντων, διότι πιστεύομεν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἐκ τῶν ὀνύχων τοῦ τρισβαρβάρου Ἰσλάμ! Θαρσεῖτε!»²⁸ Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀποτυπώνεται μετ' ἐναργείας ἡ συνείδησις τοῦ Δωρόθεου διὰ τὸ ὑψηλὸν καὶ βαρὺ χρέος, τὸ ὁποῖον ἐκαλοῦντο νὰ ἐπωμισθῶσιν, δηλαδὴ νὰ ἀναδειχθῶσιν Νεομάρτυρες καὶ Ἐθνομάρτυρες. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος προσθέτει : «... οἱ δύο αὐτοὶ Χῖοι κληρικοὶ (ὁ Ἐφέσου Διονύσιος καὶ ὁ Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος) ... ὑπέφεραν κλεισμένοι στὴ φυλακὴ μὲ τοὺς ἄλλους ἁγίους ἀρχιερεῖς καὶ πρωτοπρεσβύτερους, φρικώδη βασανιστήρια κατὰ τὴν μαρτυρίαν Εὐρωπαίων συγγραφέων»²⁹.

Κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα εἰς τὰς 10 Ἀπριλίου 1821, μετὰ τὸν ἀπαγχονισμὸν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', ἀπηγχονίσθησαν ἐπίσης ἄλλοι τρεῖς ἀρχιερεῖς, ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος, ὁ Ἀγχιάλου Εὐγένιος καὶ ὁ Ἐφέσου Διονύσιος. Ἀκολούθησε, μετὰ τινὰς ἡμέρας, ὁ ἀπαγχονισμὸς τῶν Ἀρχιερέων: Ἀνδριανουπόλεως Δωροθέου Πρωίου, Δέρκων, Μυριοφύτου, Γάνου καὶ Χώρας, καθὼς καὶ Μεσημβρίας.

Ὁ ἱστορικός τῆς Ἐπαναστάσεως Σπυρίδων Τρικούπης περιγράφει ὡς ἐξῆς τὴν πορείαν τοῦ Ἀδριανουπόλεως καὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων Ἀρχιερέων πρὸς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν: «Οἱ φιλόχρηστοι οὗτοι ἀρχιερεῖς, ἐνῶ μετεκομίζοντο εἰς τὸν τόπον τῆς ποινῆς των ἐντὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου προητοιμάσθησαν πλήρεις πίστεως καὶ εὐλαβείας εἰς ἀποβίωσιν, ἔψαλον οἱ ἴδιοι τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ... καὶ ἠυλόγησαν ἀλλήλους εἰπόντες: "Μακαρία ἡ ὁδὸς ἣ πορεύη σήμερον". Οἱ Ἀρχιερεῖς οὗτοι ἀποχωριζόμενοι ἀλλήλων, ἵνα ἕκαστος ἐν ἰδίῳ τόπῳ ἀπαγχονισθῇ, ἀπεχαιρέτων ἀλλήλους λέγοντες ...: "Καλὴν ἀντάμωσιν, ἀδελφοί, εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν"»³⁰. Κατὰ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Θεόφιλον Σιμόπουλον, ὁ Δωρόθεος προσέφερεν εἰς τὸν Μποσταντζήμασιν ἐν χρηματικὸν ποσόν, προκειμένου ν' ἀφήσῃ τὸν ἴδιον καὶ τοὺς ὑπολοίπους ἀρχιερεῖς νὰ προσευχηθοῦν δι' ὀλίγην ὥραν, προτοῦ ὀδηγηθοῦν εἰς τὸ Μαρτύριον. Ἡ γνωστὴ τουρκικὴ φιλοχρηματία ἐλειτούργησε καὶ τὸ αἷτημά αὐτῶν ἐγένε δεκτόν³¹.

Κατὰ τὸν Κ. Βοβολίνη ὁ ἀπαγχονισμὸς τοῦ Ἀδριανουπόλεως Δωροθέου ἐγένετο εἰς τὰς 4 Μαΐου 1821³². Κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον Βλαστόν, ὁ Δωρόθεος «ἐκρεμάσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει συγχρόνως μετὰ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων τῇ 10ῃ Ἀπριλίου τοῦ δι' αἰμοσταγῶν χαρακτῆρων ἀξίου νὰ σημειωθῇ 1821 ἔτους»³³. Ὁ Κ. Ἄμαντος παραδέχεται ὅτι περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τοῦ Ἀδριανουπόλεως Δωροθέου παραδίδονται διαφορετικαὶ ἡμερομηνία. Ἐκεῖνος, ὅμως, θεωρεῖ ὡς ὀρθοτέραν αὐτὴν τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ὁ Γεώργιος Λαμπουσιάδης, δηλαδὴ τὴν 2αν Ἰουνίου 1821³⁴. Ὁ Ἀπόστολος Βακαλόπουλος πιστεύει ὅτι συνέβη εἰς τὰς 3 Ἰουνίου³⁵. Οἱ ἀπαγχονισμοὶ τῶν Μητροπολιτῶν ἔλαβαν χώραν εἰς διαφορετικὰ σημεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Τὸ Μαρτύριον τοῦ Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Δωροθέου ἐγένετο εἰς τὸ Μέγα Ρεῦμα.

Ἐπῆρξε, πράγματι, ἐκούσιον καὶ συνειδητὸν τὸ Μαρτύριον τοῦ Δωροθέου, διότι, ὅπως ὁ Ἐθνομάρτυς Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', οὕτως καὶ αὐτὸς εἶχεν ἐπίγνωσιν τοῦ κινδύνου ὁ ὁποῖος ἐπέλαυνεν, καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ εἶχεν προσπαθῆσαι νὰ διαφύγῃ ὅσον ἦτο ἀκόμη καιρὸς διασώζων τὴν ἐπίγειον ζωὴν του. Εἶχεν τὴν ἐπιλογὴν, ἔστω καὶ ἂν ὑπέπιπτεν οὕτως εἰς ἐκκλησιαστικὸν παράπτωμα, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅσον ἀκόμη ἦτο καιρὸς καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἢ εἰς τὴν γενέτειράν του, τὴν Χίον, ὅπου ἡ κατάστασις ἦτο ἀκόμη ἀρκούντως ἡσυχος. Εἶχεν τὴν ἐπιλογὴν νὰ καταφύγῃ εἰς τινὰ εὐρωπαϊκὴν πρεσβείαν ζητῶν ἄσυλον. Θὰ ἠδύνατο νὰ εἶχεν διαφύγει εἰς τὸ ἐξωτερικόν, πιθανὸν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου εἶχεν τόσους γνωστοὺς καὶ φίλους. Εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν χῶρον ἠνοιγόnton δι' αὐτὸν λαμπραὶ προοπτικαί. Ἡ μόρφωσις του εὐκόλως ἠθέλε τὸν καθιερώσει ὡς καθηγητὴν εἰς τι Πανεπιστήμιον, ἐξασφαλίζουσα αὐτῷ μίαν ἄνετον καὶ ἀσφαλῆ ζωὴν, πλήρη ἀνθρωπίνων τιμῶν. Εἶχε τοῦλάχιστον τὴν εὐκαιρίαν νὰ κρυβῆ εἰς τινὰ ἄσημον χριστιανικὴν οἰκίαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἕως ὅτου ἡρεμήσῃ κάπως ἡ κατάστασις. Προετίμησεν, ἀντιθέτως, νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς, προκειμένου νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ ξεσπάσῃ ἡ γνωστὴ ἰσλαμικὴ θηριωδία ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ τῆς Μητροπόλεως του, τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ὁ Δωρόθεος προετίμησε ἐν συνειδήσει νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ νὰ στεφανωθῇ ὑπ' Αὐτοῦ μετὰ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου "ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων" (Ἰω.10, 11). Ὁ Δωρόθεος δὲν διενενοήθη οὔτε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ποίμνιον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ ἀλλαξοπιστήσῃ. Εἰς τὴν φυλακὴν προετάθη πολλάκις τόσον εἰς αὐτὸν ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἀρχιερεῖς νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ἐξωμώσῃ εἰς τὸ Ἰσλάμ, ὅμως ἐκεῖνος ἀπέρριψεν τὴν πρότασιν αὐτὴν μετὰ γενναιότητος ἐνθυμιζούσης τὸν ἠρωισμὸν τῶν πρώτων Χριστιανῶν μαρτύρων. Ἡ ἐξωμωσία του, ὅχι μόνον θὰ τοῦ ἐξησφάλιζε τὴν προσωρινὴν ἐπίγειον ζωὴν του, ἀλλὰ καὶ θὰ ἦτο τὸ "εἰσιτήριον" διὰ νὰ ἀνέλθῃ εἰς ὑψηλὰς θέσεις εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ζῶν τὸ ὑπόλοιπον τῆς

ζωῆς αὐτοῦ ἐν τιμῇ καὶ πλούτῳ. Ἡ σταθερά, ὅμως, προσήλωσις αὐτοῦ πρὸς τὸ Μαρτύριον δὲν ἐκάμφθη οὔτε τὴν ὑστάτην στιγμὴν, ὅταν, κατὰ τὸ τουρκικὸν ἔθιμον, ὁ δῆμιος, πρὶν σφίξῃ τὴν θηλιάν, θὰ τὸν ἠρώτησε, διὰ τελευταίαν φορὰν, ἂν γίνεται μουσουλμάνος.

Ὁ Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος ἐθυσιάσθη οὐχὶ μόνον ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὡς ἱεράρχης, ἀλλ' ἀνεδείχθη καὶ Μάρτυς τῆς Ἐκκλησίας. Χαρακτηριστικοτάτη εἶναι ἡ ἀναφορά ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Οἰκονόμου τὸν ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτυρησάντων Μητροπολιτῶν: «καὶ σὺ ὁ μετ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου) συγχρόνως συναθλήσας ἀοίδιμε Δωρόθεε Πρωΐε, ἡ δόξα τῆς Χίου, ὁ κατακοσμήσας διὰ τῆς σοφῆς ποιμαντορίας σου τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τὴν Φιλαδέλφειαν πρότερον καὶ ἔτι πρότερον διοικήσας τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλοσοφικὴν του Γένους Σχολήν, παιδεύμα τῆς θείας σοφίας καὶ κάλλιστε διδάσκαλε τῆς Ἑλλάδος»³⁶.

Ἄν καὶ δὲν ὑπάρχει, ἀκόμη, ἐπίσημος Ἐκκλησιαστικὴ πράξις ἀγιοκατατάξεως τοῦ ἱερομάρτυρος Δωροθέου Πρωΐου τοῦ Χίου, δὲν ἔλλειψαν ἐκδηλώσεις τιμῆς πρὸς αὐτόν. Ἐνδεικτικῶς ἄς ἀναφέρωμεν μερικὰς :

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου «Ἀδαμάντιος Κοραῆς» ἐφυλάσσετο ἡ Ἀρχιερατικὴ μίτρα τοῦ Δωροθέου, ἡ ὁποία φέρει ἐπιγραφὴν: «Κτῆμα Δωροθέου Μ. Φιλαδελφείας τοῦ Πρωΐου, αωζ'». Ὁ Χιογενὴς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος Ε' Βαλιάδης τὴν εἶχε ἐντοπίσει καὶ ἀγοράσει καὶ κατόπιν τὴν εἶχε προσφέρει εἰς τὴν Κοινότητα τῆς Χίου. Σήμερον φυλάσσεται, μεταξὺ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων, εἰς τὸν ἱστορικὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου τῆς Χίου ³⁷.

Ὁ ἱερατικὸς προϊστάμενος τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Φιλαδελφείας τῶν Η.Π.Α. π. Δημήτριος Κατερλῆς, μελετῶν τὸν βίον καὶ τὸ Μαρτύριον τοῦ Δωροθέου τοῦ Χίου, ἐθέσπισε τὴν 7ῃ Μαΐου (;) ὡς ἡμέραν μνήμης αὐτοῦ. Ὁ ἴδιος συνέταξε τὸ κατωτέρω Ἀπολυτίκιον διὰ νὰ ψάλληται τὴν ἡμέραν μνήμης τοῦ νεοφανοῦς Ἁγίου:

*«Χίου, γέννημα τῆς Μυροβόλου,
Μέγα Ἄγγελε Φιλαδελφείας,
τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων, Διδάσκαλε,
σὺν Γρηγορίῳ ὑπέστης μαρτύριον
ἐν βασιλίδι τῶν πόλεων, ἐνδοξε.
Οὕτως, Ἄγιε ἱερομάρτυς Δωρόθεε,
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε,
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος»³⁸.*

Ἐπίσης, εἰς τὸν προαναφερθέντα ναὸν ὑπάρχει, ἴσως ἡ μοναδική, εἰκὼν τοῦ Ἁγίου ἱερομάρτυρος Δωροθέου Πρωΐου τοῦ Χίου, ἡ ὁποία ἱστορήθη

Εἰς τὸ ἐπίσημον ἱστολόγιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, εἰς τὴν θεματικὴν ἐνότητα "Ἁγιολόγιον", ἀναγράφεται ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Δωρόθεου τιμᾶται εἰς τὰς 3 Ἰουνίου 40.

ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΗΣΙΣ ΑΠΟΨΕΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ.

Ὁ ἱστορικὸς Απόστολος Βακαλόπουλος θυμίζει εἰς ἡμᾶς - μέσω ἐπιστολῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης - τὸ πόσον ἀγαπητὸς δάσκαλος ὑπῆρξεν ὁ Δωρόθεος: "Μαθητὲς τοῦ μητροπολίτη Ἀδριανουπόλεως Δωροθέου Πρωΐου, λαμπροῦ ἄλλοτε διδασκάλου στῆ Σχολῇ Κουροῦ Τσεμέ, ἐγκατεστημένοι τῶρα στῆ Βιέννη, θρηνοῦν τῇ μεγάλῃ ἀπώλεια γιὰ τὸ Γένος καὶ θυμοῦνται «... τὴν πνευματώδη (του) διδασκαλία, ὅταν ἀκόμη ἐδίδασκε φιλοσοφία καὶ λογοτεχνία, τῇ θαυμαστῇ εὐχέρεια, τὴν πλατεῖα μόρφωση καὶ τῇ χαριτωμένη εὐγένεια ποῦ εἶχε ἀποκτήσει στὰ ταξίδια του»⁴¹.

Ἐπαινετικῶς διὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον τοῦ Δωροθέου ἐκφράζεται καὶ ὁ, ἐπίσης, λόγιος κληρικὸς Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος εἰς τὸ ἔργον του "Λόγοι Ἐκκλησιαστικοί". Ἐπίσης, ὁ Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιος κατατάσσει αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ἐλάμπρυναν τὴν Ἑλλάδα 42. Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραΐς εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τοὺς Χίους τῆς Σμύρνης τῷ 1810, ἀναφέρων τὸν Δωρόθεον, ἐπαιεῖ αὐτὸν γράφων «ὁ ἄξιος νὰ ζῆ πολλοὺς χρόνους» 43. Ὁ Κωνσταντῖνος Κούμας ἔγραψε διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Δωροθέου εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν ὅτι «ἤρχισε νὰ γίνεται Πιερία (δηλαδὴ τόπος τῶν Μουσῶν) ὁ Βόσπορος..., μὲ τὸν φιλοτιμότερον διδάσκαλον καὶ προῆλθεν ἱκανὴ ὠφέλεια ἐκ τῆς σχολῆς...» 44.

Ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Γάλλος ἱστορικὸς Φρανσουὰ Πουκεβὶλ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Δωρόθεος ὑπῆρξε «φημιζόμενος διὰ τὴν ὄντως παραδειγματικὴν αὐτῷ ζωὴν» 45. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς Κωνσταντῖνος Ἄμαντος γράφει ὅτι ὁ Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος ἀναμφιβόλως «ἐπροστάτευσεν τὰ γράμματα καὶ ἦτο φιλόκαλος ὁ Πρωῖος ... νοῦς φωτισμένος, μετρημένος, προοδευτικὸς, πρόθυμος ὑπὲρ παντὸς καλοῦ»⁴⁶. Ὁ μακαριστὸς Πρωτοπρεσβύτερος Μᾶρκος Βασιλάκης, χαρακτηρίζων τὸν Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεον γράφει «τὸν σεβάσιμον καὶ μελίχιον ἐκεῖνον Χῖον κληρικόν, τὸν σοφὸν καὶ μεγάλον διδάσκαλον τοῦ Γένους, τὸν γνωστότατον ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον τότε, διὰ τὰς πολλὰς μὲν ἄλλας αὐτοῦ ἀρετάς, ἀλλ' ἰδίως διὰ τὴν φιλομάθειάν του» 47.

Ὁ μακαριστὸς μοναχὸς Μωυσῆς Ἀγιορείτης: «Ὁ Δωρόθεος Πρωῖος εἶναι μάρτυρας τῆς Ἐκκλησίας καὶ μεγάλος διδάσκαλος τοῦ Γένους. Θεωρεῖται ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς συντελεστὰς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀναγέννησης τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ. Εἰσήγαγε τὰ μαθηματικὰ στὰ σχολεῖα. Ἀγάπησε τὴ μελέτη, τὴ μάθηση, τὴ διδασκαλία, τοὺς μαθητὲς, τοὺς

(ἡ συνέχεια στὴ σελίδα 18)

Στῶν Ψαρῶν τήν ὀλόμαυρη ράχη (03.07.21)

Ἡρωικά Ψαρά. Δέηση στό σπίτι τοῦ Κανάρη (04.07.21).

Ἐγκαίνια Ἱ. Παραβήματος Ἁγίας Λυγερῆς, Ἱ.Ν. Ταξιαρχῶν Ἀναβάτου (18.07.21)

Ἐγκαίνια Ἱ. Παραβήματος Ὁσίου Νικηφόρου τοῦ Χίου.
Ἱ.Ν. Μεταμορφώσεως Χριστοῦ Λειβαδίων (31.07.21).

(ή συνέχεια από τή σελίδα 15)

πιστούς του» 48. Ὁ μακαριστός ὁμότιμος καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Ἀθηνῶν π. Γεώργιος Μεταλληνός εἶχε γράψει: «Ὁ Δωρόθεος ἀνήκει στοὺς μεγάλους διδασκάλους τοῦ γένους κατὰ τὴν φθίνουσα τουρκοκρατία καὶ συνέβαλε στὸν ἑλληνοκεντρικὸ διαφωτισμὸ του, στὴ μύηση δηλαδὴ στὶς ἐπιστῆμες, ἀλλὰ μέσα στὰ πλαίσια τῆς παράδοσός του. Σπουδαία βοήθεια προσέφερε μὲ τὰ συγγράμματά του, παρ' ὅλο πὺ δὲν ἐπεχείρησε δημοσίευση ἐπιστημονικῶν μελετῶν, ἀλλὰ περιορίστηκε στὴ σύνταξη βοηθημάτων γιὰ τοὺς μαθητές του».

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

Εἰς τό συγγραφικόν αὐτοῦ ἔργον περιλαμβάνονται κυρίως σχολικὰ ἐγχειρίδια, τὰ ὁποῖα συνέταξεν πρὸς χάριν τῶν μαθητῶν του, εἰς τὰ πλαίσια τῶν διδασκτικῶν ἀναγκῶν. Πολλὰ χειρόγραφα (ἀντίγραφα τους), διασώζονται εἰς πολλὰς βιβλιοθήκας, καὶ βεβαιώνουν τὸ γεγονὸς ὅτι, ἀπὸ πολὺ νωρὶς, ἐκτιμήθησαν τὰ ἔργα του καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀξία τοῦ Δωροθέου ὡς Διδασκάλου ἀλλὰ καὶ συγγραφέως. Ὁ Δωρόθεος ἠσχολήθη μὲ τὴν διεύθυνσιν καὶ μὲ τὴν συγγραφὴν τῆς λεγομένης Κιβωτοῦ, δηλαδὴ τοῦ Μεγάλου Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης. Εἰς τὴν σύνταξίν του εἶχε τὴν βοήθειαν παλαιῶν μαθητῶν του, ὅπως τοῦ Νεοφύτου Βάμβα καὶ τοῦ Νικόλαου Λογάδη. Ἐπίσης, διέθετε τὴν οικονομικὴν συμπαράστασιν τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμαάδων καὶ ἄλλων ὁμογενῶν, καθὼς καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἀδ. Κοραῆ. Τῷ 1819 ἐτυπώθη ὁ πρῶτος τόμος τοῦ λεξικοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν χωρὶς νὰ προλάβουν νὰ ἐκτυπωθοῦν ἄλλοι. Κατὰ πληροφориαν τοῦ C. Iken, ὁ Δωρόθεος ἐπὶ ἔτη ἐργάζετο διὰ τὴν σύνταξιν Ἑκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἐξετυπώθη ποτέ. Ἐπεμελήθη καὶ διώρθωσεν τῷ 1800 τὴν πρώτην ἐκδοσιν τοῦ Πηδαλίου τοῦ Ἀγ. Νικόδημου τοῦ Ἀγιορείτου 49.

Ἀριθμητικὴ Δωροθέου Πρωΐου.

Γεωμετρία μετὰ σχημάτων.

Ἀριθμητικὴ τοῦ σοφωτάτου ἐν ἱεροδιδασκάλοις κυρίου Δωροθέου Πρωΐου τοῦ Χίου.

Κωνικῶν τομῶν σύνοψις

Νικηφόρου Θεοτόκη, Ἀριθμητικὴ.

Δωροθέου Πρωΐου, Γεωμετρία.

Στοιχεῖα Ἀλγέβρας ἐκ Νεωτέρων συνεραρισθέντα ὑπὸ Δωροθέου πρεσβυτέρου Πρωΐου τοῦ Χίου.

Ἀριθμητικὴ τοῦ κύρ Δωροθέου Πρωΐου τοῦ ἐκ Χίου.

Λογικὴ τοῦ Ἀντωνίου Γενουενοσίου.

Ἀριθμητικὴ Δωροθέου.

Γεωμετρίας βιβλίον A/- IB/. Πάμπολλα σχήματα ἐν τῇ ὡα.

Ἀρχιμήδου Θεωρήματα, οἷς καὶ ἄλλα τινὰ προσετέθη.

Θεωρήματα ἐκ τῶν τοῦ Ἀρχιμήδους, ἐκ τῆς λατινίδος φωνῆς μεταφρασθέντα ὑπὸ Δωροθέου Πρωΐου Χίου.

Σύγγραμμα αναλυτικόν τοῦ ἀββᾶ Καΐλου, περὶ τῶν Κωνικῶν Τομῶν ἐκ τῆς λατινίδος μεταφρασθέν.

Περὶ τῶν ἀορίστων προβλημάτων τοῦ πρώτου βαθμοῦ.

Μέθοδοί τινες ἀλγεβραϊκαί.

Τρόποι διάφοροι τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων.

Τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀκαδημίας τοῦ ἐκ Μυτιλήνης Δωροθέου, Εἰς ἅπασαν τὴν Κορυθαλέως φυσικὴν πραγματείαν.

Τεχνολογία τῆς Μικρᾶς Λογικῆς τοῦ λογιωτάτου Σουγδουρῆ κατ' ἐρωταπόκρισιν.

Θεωρίαι καὶ παρατηρήσεις γραμματικαὶ περὶ μορίων.

Δωροθέου Χίου, Ἀριθμητικὴ καὶ Γεωμετρία.

Στοιχεῖα Ἀλγέβρας ἐκ νεωτέρων συνερανισθέντα ὑπὸ τοῦ κυροῦ Δωροθέου πρεσβυτέρου Πρωΐτου τοῦ Χίου.

Δωροθέου Πρωΐτου τοῦ Χίου Γεωμετρία καὶ Ἄλγεβρα.

Στοιχεῖα Ἀλγέβρας νεωτέρων συνερανισθέντα ὑπὸ Δωροθέου Πρωΐτου Χίου.

Στοιχεῖα Ἀριθμητικῆς καὶ Ἀλγέβρας ὑπὸ Δωροθέου Πρωΐτου.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γριτσόπουλου Τάσου, Πατριαρχικὴ Μεγάλῃ Σχολῇ, τ. Β', σελ. 80.

2. Ζολώτα Γεωργίου, Ἱστορία τῆς Χίου, Χίος 1921, τόμος Γ' 2, σελ. 575 καὶ Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ. 28.

3. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ. 28 καὶ Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Θρακικά, Ἀθήναι 1931, τ. 3ος, σελ. 192.

4. Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Θρακικά, Ἀθήναι 1931, τ. 3ος, σελ. 192.

5. Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Θρακικά, Ἀθήναι 1931, τ. 3ος, σελ. 192 - 193.

6. Βλαστοῦ Ἀλεξάνδρου, Χιακᾶ, Ἐρμούπολις 1840 (ἐπαν. Χίος 2000), σελ. 252.

7. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ. 29.

8. Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Θρακικά, Ἀθήναι 1931, τ. 3ος, σελ. 193.

9. Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Θρακικά, Ἀθήναι 1931, τ. 3ος, σελ. 193.

10. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ. 30.

11. Φοροπούλου Νικ., Δωρόθεος ὁ Πρωΐος, ΘΗΕ, Ἀθήναι 196, τ. 5, στ. 275.

12. Φοροπούλου Νικ., Δωρόθεος ὁ Πρώϊος , ΘΗΕ, Αθήναι 196 , τ.5, στ.274.
13. Γριτσόπουλου Τάσου, Πατριαρχική Μεγάλη Σχολή , τ. Β' , σελ. 86 κ.έ. καὶ 415.
14. Βακαλόπουλου Ἀποστόλου, Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1980, τ.Ε', σελ.517.
15. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ. 30-33.
16. Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Θρακικά, Ἀθήναι 1931, τ. 3ος, σελ.193.
17. Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου, Ἐθνομάρτυρες Χῖοι κληρικοὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Εἰσήγησις ποῦ ἐγένετο στὰ πλαίσια συνεδρίου στὸ Λιδωρίκι, 29-30 Μαΐου 1997, μὲ θέμα: ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ 1453 - 1821.
18. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ. 33-34, καὶ Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Ἀθήναι 1931, τ. 3ος, σελ.193.
19. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ. 35.
20. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.36.
21. Φοροπούλου Νικ., Δωρόθεος ὁ Πρώϊος , ΘΗΕ, Αθήναι 196 , τ.5, στ.275.
22. Βλαστοῦ Ἀλεξάνδρου, Χιακά, Ἐρμούπολις 1840 (ἐπαν. Χίος 2000), σελ.252.
23. Σιμοπούλου Θεοφίλου Ἀρχιμ., Μάρτυρες καὶ ἀγωνισταὶ ἱεράρχαι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνεγερσίας 1821-1829, Ἀθήναι 1971, σελ. 330 -331.
24. Γριτσόπουλου Τάσου, Ἰωσήφ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ΘΗΕ, Ἀθήναι, τ. 7, στ. 129.
25. Βακαλόπουλου Ἀποστόλου, Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1980, τ.Ε', σελ. 517-518.
26. Βακαλόπουλου Ἀποστόλου, Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1980, τ.Ε', σελ. 517.
27. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Ἀθήναι 1952 (Ἐπανεκδόση 2002), σελ.112-113.
28. Βασιλάκη Μάρκου Πρωτοπρεσβυτέρου, Χῖοι κληρικοὶ ἀγωνισθέντες, σφαιγιασθέντες καὶ δράσαντες κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Χιακά Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά, Χίος 1950, τεύχος Α', σελ.13.
29. Φοροπούλου Νικ., Δωρόθεος ὁ Πρώϊος , ΘΗΕ, Αθήναι 196 , τ.5, στ.275.
30. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Ἀθήναι 1952 (Ἐπανεκδόση 2002), σελ.121.

31. Σιμποπούλου Θεοφίλου Αρχιμ., Μάρτυρες και αγωνισταί ιεράρχαι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνεγερασίας 1821-1829, Ἀθῆναι 1971, σελ. 81.

32. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Ἀθῆναι 1952 (Ἐπανεκδόση 2002), σελ. 121.

33. Βλαστοῦ Ἀλεξάνδρου, Χιακά, Ἐρμούπολις 1840 (ἔπαν. Χίος 2000), σελ.252.

34. Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Ἀθῆναι 1931, τ. 3ος, σελ.195.

35. Βακαλόπουλου Αποστόλου, Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1980, τ.Ε', σελ. 517-518.

36. Φοροπούλου Νικ., Δωρόθεος ὁ Πρώϊος, ΘΗΕ, Ἀθῆναι 196, τ.5, στ.274 - 276.

37. Ἱστοσελίδα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου.

38. Χαλκιᾶ Στεφάνου Πόπη, Οἱ Ἅγιοι τῆς Χίου, Ἀθῆναι 2008, σελ.204.

39. Χαλκιᾶ Στεφάνου Πόπη, Οἱ Ἅγιοι τῆς Χίου, Ἀθῆναι 2008, σελ. 204.

40. www.imth.gr/inst/imth/gallery/agiologio/06/03.htm.

41. Βακαλόπουλου Αποστόλου, Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1980, τ.Ε', σελ. 517.

42. Φοροπούλου Νικ., Δωρόθεος ὁ Πρώϊος, ΘΗΕ, Ἀθῆναι 196, τ.5, στ.275.

43. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἔπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.36.

44. Κούμα Κωνσταντίνου, Ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, IB', 1832,σελ. 572.

45. Πουκεβίλ Φ., Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως, Ἀθῆναι 1901, τ. Α', σελ. 177.

46. Ἀμάντου Κωνσταντίνου, Λόγιοι Θράκης, Ἀθῆναι 1931, τ. 3ος, σελ. 195.

47. Βασιλάκη Μάρκου Πρωτοπρεσβυτέρου, Χῖοι κληρικοὶ ἀγωνισθέντες, σφαγιασθέντες καὶ δρᾶσαντες κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Χιακά Ἐκκλησιαστικά Χρονικά, Χίος 1950, τεῦχος Α', σελ.12.

48. Μωυσέως Ἀγιορείτου, Οἱ ἱερεῖς μορφές ποῦ εὐωδίασαν τὴν πατρίδα μας, Οἱ Νεομάρτυρες τῆς Χίου, ἐφημερίδα Πολίτης 3-5- 2010, σελ. 3 - 4.

49. Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων Κ., Λόγοι Ἐκκλησιαστικοί, σ.48.

Τούτων ἡ Ἱερά Μνήμη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐσεβάστως εἰσηγοῦμεθα ὅπως ὀρισθῇ τὴν 10ην Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους, ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε', Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὡς συμμαρτυρησάντων μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ ἐν λόγῳ Ἱερομάρτυς μεγάλως τιμᾶται ἐν Χίῳ, καθ' ὅσον σπουδαίως συνδέεται μετ' αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ἐφοίτησεν εἰς τὴν περίφημον Σχολὴν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καὶ Ἐπιτραχήλιον αὐτοῦ φυλάσσεται εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Χίου τῶν Ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου Χίου καὶ τίθεται εἰς προσκύνησιν.

Ἐπί δέ τούτοις, διατελοῦμεν

Ἐλάχιστος ἐν Ἀρχιερεῦσι

+ Ο ΧΙΟΥ ΜΑΡΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Δ/νοίς: Ἰωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

ΠΡΩΤ. 2587

ΛΡΙΘ.

ΛΘΗΝΗΓΙ ΤΗ. 16ῃ Ἰουλίου 2021

ΔΙΕΚΠ. 1434

Πρὸς
τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκον
Εἰς Χίον

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Συνοδικῆ Ἀποφάσει, ληφθεῖση ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 15ης μηνὸς Ἰουλίου ἐ.ξ., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ ῥηθείῃ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ. 995/490/17.6.2021 ὑμέτερον ἔγγραφον, δι' οὗ ὑποβάλλατε ἔκθεσιν καὶ πορίσματα τοῦ ἐν Χίῳ, ἀπὸ 4ης ἕως 5ης μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ξ., διοργανωθέντος Συνεδρίου ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁ ἀγῶνας τοῦ 1821 στῆ θάλασσα καὶ οἱ ἐπιτυχίες τῶν Ἑλλήνων ναυτικῶν καὶ πυρπολητῶν», ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμπληρώσεως 200 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821, ἀπεφάσισεν ὅπως ἐκφράση πρὸς τὴν ὑμέτεραν Σεβασμιότητα καὶ τοὺς συνεργάτας ὑμῶν τὰς ὀλοθύμους εὐχαριστηρίους καὶ συγχαρητηρίους Αὐτῆς προσρῆσεις, διὰ πάνθ' ὅσα συνεβάλατε ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀριτίας διοργανώσεως καὶ τῆς ἐπιτυχοῦς διεξαγωγῆς τοῦ ἀνωτέρω ἐπετειακοῦ Συνεδρίου, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐν γένει συνδρομὴν ὑμῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ δέ τοῦτοις, κατασπαζόμενοι τὴν ὑμέτεραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

† Ἀθηνῶν Σεβασμιότης Β', Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁρεῶν Φιλόθεος

Κοινοποιήσις:

Εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν
Πολιτιστικῆς Ταυτότητος
Παρ' ἡμῖν

1821 - 2021

200 Χρόνια

Χριστός καὶ Ἑλλάς

(ΣΤ')

Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διότι μᾶς ἐχάρισε τὸ σωτήριον ἔτος 2021, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐορτάζομεν τὴν διακοσιοστὴν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας (1821), ὁ ὁποῖος ἐγένετο «γιατὸ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν τὴν Ἁγίαν καὶ τῆς Πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν».

Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ ἑορτασμοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον 2021 ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν ἐπραγματοποίησεν τὰς ἐξῆς ἐκδηλώσεις:

α). Τὴν 3^{ην} καὶ 4^{ην} Ἰουλίου 2021, μετὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως καὶ ὑψηλοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ἐωρτάσθη ἡ ἐπέτειος τοῦ Ὀλοκαυτώματος τῆς ἠρωικῆς νήσου τῶν Ψαρῶν.

Τὸ ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου 3 Ἰουλίου ἐ.ἔ. ἐτελέσθη δισαρχιερατικὸς Μέγας Ἑσπερινὸς εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου & Ἁγίας Ἄνης Μαύρης Ράχης Ψαρῶν μετὰ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου καὶ τοῦ ἐκ Ψαρῶν Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀπολλωνιάδος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βελγίου κ. Ἰωακείμ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐχοροστάτησε. Εἰς τὴν συνέχειαν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Μᾶρκος ἐτέλεσεν «Τρισάγιον» εἰς τὸ Μνημεῖον Πεσόντων «πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἠρωικῶς ἀγωνισαμένων καὶ ἐνδόξως πεσόντων», ἀναφερόμενος εἰς τὴν Δόξαν τῶν Ψαρῶν ὡς ὑπερχλιετὴ παρουσίαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν.

Ἠκολούθησεν ἐπετειακὴ ἐκδήλωσις εἰς τὴν πλατεῖαν ἠρώων του Ὀλοκαυτώματος μὲ χαιρετισμοὺς ἐπισήμων, κέρασμα παραδοσιακῶν γλυκῶν ἀπὸ τὸν Μορφωτικὸν καὶ Ἐξωραϊστικὸν Σύλλογον Ψαρῶν «Ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης», ἀπαγγελίας ποιημάτων, παρουσίασιν τοῦ χρονικοῦ του Ὀλοκαυτώματος ἀπὸ τὴν κ. Ἐλένην Καραγιώργη, λαμπαδηδρομίαν, ἀναπαράστασιν τῆς ἀνατινάξεως τῆς πυριτιδαποθήκης καὶ ρίψιν πυροτεχνημάτων.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκδηλώσεως ἀπενεμήθη εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Ποιμενάρχην μας τιμητικὴ πλακέτα ἀπὸ τὸν Δῆμον Ψαρῶν, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν συνέχειαν ἀνέφερεν ὅτι: «Στις 6 Ἰουνίου 1822 ὁ Ψαριανὸς πυρπολητὴς Κωνσταντῖνος Κανάρης πυρπολοῦσε στὸ λιμάνι τῆς Χίου τὴν τουρκικὴ Ναυαρχίδα, παίρνοντας ἐκδίκηση γιὰ τὴ Σφαγὴ τῆς Χίου. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος κατέστη ἀδύνατος ὁ ἀπὸ θαλάσσης ἀνεφοδιασμὸς τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη στὸν Μοριά, ὥστε ὁ Τοῦρκος πασᾶς νὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ ἐπιχειρήσει ἐπιστροφή στὴν Κόρινθο καὶ νὰ

συντριβεί από τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη στα Δερβενάκια τον Ιούλιο του 1822. Το κατόρθωμα του Κανάρη έσωσε την επανάσταση εν τῇ γενέσει της.Γιὰ ἐμᾶς ποὺ γεννηθήκαμε, ζήσαμε καὶ μάθαμε γράμματα στὴ Χίο, τὰ Ψαρὰ καὶ τὴν Αἰγνοῦσα ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης ἦταν τὸ παιγνίδι τῶν παιδικῶν μας χρόνων, τὸ περιεχόμενο τῶν σχολικῶν ἐορτῶν στὶς ἐθνικὲς ἐπετείους, τὸ σχολικὸ ἢ ἐλεύθερο ἀνάγνωσμα στὶς μελέτες μας, οἱ ἐπισκέψεις μας στὴν καρδιὰ τοῦ Δημοτικοῦ Κήπου τῆς Χίου. Γι' αὐτὸ ἐπελέγη νὰ κοσμήσει τὸ λογότυπο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας γιὰ τὰ 200 χρόνια ἀπ' τὸ 1821, μὲ τὴ φράση του «τίποτ', ἀρχόντοι, δὲν φελᾶ μονάχα τὸ καράβι». Γιατί γιὰ ἐμᾶς ἡ ναυτοσύνη διὰ τῶν τιμίων πατεράδων μας μᾶς ἐγέννησε, μᾶς ἐτάϊσε, μᾶς ἔντυσε, μᾶς ἐσπούδασε, μᾶς ἔκανε ἀνθρώπους. «Τὸ μέγα τῆς ἐλληνικῆς θαλάσσης κράτος» (Θουκ. Ι' 143, 5), «ἡ θάλασσα, ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος» (Ψαλμ. 103, 25), ἐπάνω στὰ κύματα τῆς ὁποίας περπάτησε ὁ Χριστὸς μας, εἶναι ζωτικὸ ὑπαρξιακὸ μας στοιχεῖο. Ὁ μύλος τῆς ζωῆς μας γυρίζει μὲ ἀρμυρὸ νερό. Ἡ θάλασσα ὀξυγονώνει πολιτιστικά τοὺς πνεύμονές μας, ἡ θάλασσα αἰμοδοτεῖ πνευματικὰ τὴν καρδιά μας. Γιὰ ἐμᾶς ἡ ἐνασχόλησις μὲ τὴν θάλασσα, ὡς προτροπὴ τοῦ Ὁσίου Νικηφόρου τοῦ Χίου, εἶναι ἀγιολογικὴ ἐπιταγή. Ἡ θάλασσα ἔσωσε, σώζει καὶ θὰ σώζει τὴν Ἑλλάδα, τὴν Χίο, τὸν καθένα μας».

Τὴν Κυριακὴν 4^{ην} Ἰουλίου ἐτελέσθη δισαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία συλλειτουργούντων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀπολλωνιάδος κ. Ἰωακείμ καὶ συμμετεῖχον ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βικέντιος Γιαννάκος, ὁ Αἰδεσιμ. Πρεσβύτερος κ. Εὐάγγελος Φιαμός, Ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Μεταμορφώσεως Χριστοῦ Ψαρῶν καὶ ὁ Ἱερολογ. Ἀρχιδιάκονος κ. Ἀπόστολος Λάρδας. Κατὰ τὴν ὁμιλίαν του ὁ Σεβασμιώτατος Χίου κ. Μᾶρκος ὠμίλησεν μὲ θέμα: «Θεολογικὴ καὶ Ἐθνικὴ Ἀνάλυσις τῶν βαθμίδων ΘΥΣΙΑ, ΔΟΞΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» καὶ ἠκολούθησαν ἡ Δοξολογία διὰ τὸ Ὀλοκαύτωμα τῶν Ψαρῶν, τὸ Ἱ. Μνημόσυνον εἰς τὴν μνήμην τοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη, ἡ ἐκφώνησις τοῦ πανηγυρικοῦ τῆς ἡμέρας ἀπὸ τὴν Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου «Ἀδελφότης Ψαριανῶν» κ. Ἐλίαν Κωνσταντᾶρα ὡς καὶ ἡ καθιερωθεῖσα ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μᾶρκον ἐπίδοσις τῶν χρηματικῶν βραβείων καθὼς καὶ τοῦ πονήματός του «Ἡ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (1912-1913) εἰς τοὺς πρωτεύσαντας μαθητάς τῆς Γ' Λυκείου τῶν Ψαρῶν εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας: Γεωργίαν Γιαννάκου τοῦ Σπυρίδωνος, Μιλτιάδη Πετραλῆν τοῦ Ἀνδρέα καὶ Ἰωάννην Σκαρλέτον τοῦ Θεοδώρου.

Εἰς τὴν συνέχειαν, ὁ Σεβασμιώτατος Χίου ἐτέλεσεν «Τρισάγιον» εἰς τὸν κῆπον εἰς τὸν ὁποῖον ὑπῆρχεν ἡ οἰκία τοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη καὶ ἠκολούθησεν ἡ κατάθεσις στεφάνων εἰς τὸ μνημεῖον πεσόντων, ἡ ἀπαγγελία τοῦ ποιήματος «Ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν» ἀπὸ τὴν μαθήτριαν

Αθηνῶν Κλίτσα καὶ ἡ ἀπαγγελία τοῦ ποιήματος «Ὁ Ματρόζος» ἀπὸ τὴν κ. Ἐλένην Καραγιώργη.

Τὰς ἐκδηλώσεις ἐτίμησαν μὲ τὴν παρουσίαν των οἱ: κ. Παναγιώτης Μηταράκης, Ὑπουργὸς Μεταναστεύσεως καὶ Ἀσύλου - Βουλευτὴς Χίου, ὁ ὁποῖος ἐξεπροσώπησεν τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ὁ κ. Ἀλκιβιάδης Στεφανῆς, Ὑφυπουργὸς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ὁ κ. Παναγιώτης Λυμπέρης, Ἀντιναύαρχος (Π.Ν.) ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Ἀρχηγοῦ Γ.Ε.ΕΘ.Α., ὁ κ. Κωνσταντῖνος Κολοκοτρῶνης Ταξίαρχος - Διοικητὴς τῆς 96 ΑΔΤΕ, ὁ κ. Κωνσταντῖνος Βρατσάνος, Δήμαρχος Ψαρῶν, ὁ κ. Κωνσταντῖνος Μουτζούρης, Περιφερειάρχης Βορείου Αἰγαίου, ὁ κ. Παντελῆς Μπουγδάνος, Ἀντιπεριφερειάρχης Χίου, ὁ κ. Παναγιώτης Λυράκης, Δήμαρχος Σπετσῶν, ὁ κ. Ἰωάννης Δημητρόπουλος, Δήμαρχος Ἐρέτριας, ἐκπρόσωποι τῆς τοπικῆς Αυτόδιοικήσεως καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας.

β). Τὴν 13ην Ἰουλίου 2021, «ἡμέραν ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ», κατόπιν τῆς, προτάσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου, Ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνεγράφησαν ἐν ταῖς ἀγιολογικαῖς δέλτοις Αὐτῆς οἱ Χίοι Ἱερομάρτυρες: «**Διονύσιος Ἐφέσου ὁ Καλλιάρχης καὶ Δωρόθεος Ἀδριανουπόλεως ὁ Πρώιος**», οἱ συμμαρτυρήσαντες ὑπὲρ Πίστεως μετὰ τοῦ Ἱερομάρτυρος Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ἐ, τῆς μνήμης αὐτῶν ἐορταζομένης ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Χίου τὴν 10ην Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους.

γ'). Τὴν 15ην Ἰουλίου 2021 «ἡμέραν ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ», κατόπιν τῆς, προτάσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου, Ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνεγράφησαν ἐν ταῖς ἀγιολογικαῖς δέλτοις Αὐτῆς

1. Ἱερομάρτυς Μητροπολίτης Χίου Πλάτων ὁ Φραγκιάδης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σφαγιασθέντες ὑπὲρ Πίστεως κατὰ τὴν φοβερὰν τῆς Χίου σφαγὴν Χίοι Κληρικοὶ καὶ Μοναχοί:

2. Μακάριος (ὁ Γαρρῆς), Ἀρχιδιάκονος.

3. Χριστοφόρος (ὁ Ψωμᾶς), Ἱερεύς.

4. Γεώργιος (ὁ Φραγκάκης), Ἱερεύς.

5. Κωνσταντῖνος (ὁ Κούνουπας), Ἱερεύς

6. Σταμάτιος (ὁ Χαρτουλάρης), Ἱερεύς

7. Μιχαήλ (ὁ Τσουρῆς), Ἱερεύς.

8. Κωνσταντῖνος (ὁ Πίτικας), Ἱερομόναχος.

9. Λεόντιος (ὁ Μιχαλάκης), Ἱερομόναχος.

10. Γρηγόριος (ὁ Μπουρούς), Προηγούμενος Ἱ. Νέας Μονῆς.

11. Ἰωάννης (ὁ Καλαμάρης), Ἱερεύς.

12. Ἰωάννης (ὁ Σιδεράτος), Ἱερεύς.

13. Καπίτων, Καθηγούμενος Ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.

14. Σεραπίων, Μοναχὸς Ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.

15. Καρύων, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
16. Κύριλλος, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
17. Νεῖλος, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
18. Σέριδος, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
19. Σαμουήλ, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
20. Ἄνθιμος, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
21. Νίκων, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
22. Σεραπίων, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
23. Γερμανός, Μοναχός ἱ. Μονῆς Βρεττοῦ.
24. Ἰωάννης (ὁ Κουφός), Ἱερεύς.
25. Θεοδόσιος (ὁ Λουφάκης), Ἡγούμενος ἱ. Μονῆς Ἀγ.

Μηνᾶ.

26. Ἄνθιμος ὁ Ἀργέντης, Ἡγούμενος ἱ. Μονῆς Μουνδῶν.
27. Θεόδωρος (ὁ Ρουφάκης), Ἱερεύς.
28. Ἱερόθεος (ὁ Ἀγγελούσης), Μοναχός ἱ. Μονῆς Μουνδῶν.
29. Ἰωάννης (ὁ Καρμοίρης), Ἱερεύς.
30. Ἰωάννης (ὁ Θεοτοκᾶς), Ἱερεύς.
31. Γεώργιος (ὁ Χαῦτας), Ἱερεύς.
32. Σωφρόνιος (ὁ Πάγκαλος), Προηγούμενος ἱ. Νέας Μονῆς.
33. Θεοδόσιος (ὁ Κουμάκης), Ἱερομόναχος.
34. Κλήμης (ὁ Βενέτος), Ἱερομόναχος ἱ. Νέας Μονῆς.
35. Ἰάκωβος (ὁ Μαῦρος), Ἱερεύς καὶ Ἱεροκήρυξ.
36. Κωνσταντῖνος (ὁ Μαρινάκης), Ἱερεύς.
37. Ἰωάννης (ὁ Κολόβης), Ἱερεύς.
38. Ἰωάννης (ὁ Παλαβίδης), Διάκονος.
39. Γεώργιος (ὁ Παυλίδης), Διάκονος.
40. Γεώργιος (ὁ Ψυρικούλης), Διάκονος.
41. Κωνσταντῖος (ὁ Μαυρογένης), Μοναχός ἱ. Νέας Μονῆς.
42. Παρθένιος (ὁ Παντευγένου), Μοναχός.
43. Δαυίδ, Μοναχός. Καὶ
44. Νικηφόρος (ὁ Δασκαλάκης), Ὑποδιάκονος,

τῆς μνήμης αὐτῶν εορταζομένης ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Χίου τὴν Κυριακὴν του Παραλύτου ἐκάστου ἔτους.

δ). Τὴν Κυριακὴν 18ην Ἰουλίου 2021 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν κ. Μᾶρκος ἐτέλεσεν τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Παραβήματος τοῦ ἱ. Ναοῦ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ἀναβάτου εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς Ἁγίας Νεομάρτυρος Λυγερῆς εἰς τὸ χωρίον Ἀνάβατος τῆς Χίου (γενέτειραν τῆς Ἁγίας).

Τὸ ἐσπέρας τοῦ Σαββάτου 17ην Ἰουλίου 2021 ὁ Σεβασμιώτατος προσῆλθεν ἐν πομπῇ φέρων μεθ' ἑαυτοῦ Ἱερά Λείψανα ἁγίων μαρτύρων, τὰ ὁποῖα καὶ ἐτοποθέτησεν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, καὶ, ἀκολούθως, ἐτελέσθη ὁ Μέγας Ἀρχιερατικὸς Ἑσπερινός, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκήρυξεν τὸν Θ. Λόγον ἐνώπιον πλήθους πιστῶν καὶ ἐτόνισεν τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν

αγάπην τῆς Ἁγίας, ἡ ὁποία καὶ τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως καὶ τὸ μαρτύριον.

Τὴν Κυριακὴν 18ην Ἰουλίου 2021 ἐτελέσθησαν, μετὰ πάσης ἐκκλησιαστικῆς λαμπρότητος, ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου, ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἐγκαίνιων καὶ ἡ πρώτη Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου, πλαισιουμένου ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Διονυσίου Παπανικολάου, Ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ταξιάρχῶν Ἀναβάτου, καὶ τοῦ Ἱερολογιωτάτου Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀποστόλου Λάρδα, Πτυχιούχου τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης. Τοὺς χοροὺς τῶν Ἱεροσαλτῶν διηύθυνε ὁ Πρωτοψάλτης κ. Δημήτριος Ζαννίκος, Ἄρχων Μαΐστωρ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ὁ Σεβασμιώτατος Χίου κατὰ τὴν ὁμιλίαν του, μεταξὺ ἄλλων, ἀνεφέρθη, μετὰ πολλῆς συγκινήσεως, εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγιοκατάταξιν εἰς τὰς Δέλτους τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων νεομαρτύρων Διονυσίου Ἐπισκόπου Ἐφέσου (τοῦ Καλλιάρχου) καὶ Δωροθέου ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως (τοῦ Πρωῖου), ὡς καὶ τῶν Ἁγίων: Πλάτωνος Ἱερομάρτυρος, Μητροπολίτου Χίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 43 Χίων ἁγίων Ἱερομαρτύρων, ἐν οἷς καὶ οἱ ἐξ Ἀναβάτου Χίου Ἱερεῖς Ἰωάννης (ὁ Καλαμάρης) καὶ Ἰωάννης (ὁ Σιδεράτος).

ε). Τὸ Σάββατον 31^η Ἰουλίου 2021 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος ἐτέλεσε τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Παραβήματος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Χριστοῦ Λειβαδίων πόλεως Χίου, εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου τοῦ Χίου.

Τὸ ἐσπέρας τῆς Παρασκευῆς 30^{ης} Ἰουλίου 2021 ὁ Σεβασμιώτατος προσῆλθεν ἐν πομπῇ φέρων μεθ' ἑαυτοῦ Ἱερὰ Λείψανα ἁγίων μαρτύρων, τὰ ὁποία καὶ ἐτοποθέτησεν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, καί, ἀκολουθῶς, ἐτελέσθη ὁ Ἀρχιερατικὸς Μέγας Ἐσπερινὸς μὲ τὴν παρουσίαν πλήθους πιστῶν.

Τὸ Σάββατον 31^η Ἰουλίου 2021 ἐτελέσθησαν, μετὰ πάσης ἐκκλησιαστικῆς λαμπρότητος, ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου, ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἐγκαίνιων καὶ ἡ πρώτη Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου, πλαισιουμένου ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἰωάννου Μπογῆ, τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Κηρύκου Φαράκλα, τοῦ Αἰδεσιμ. Πρεσβυτέρου κ. Ἀλεξάνδρου Μπογῆ, τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρεσβυτέρου κ. Κωνστατίνου Βιτάκη, Ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ, καὶ τοῦ Ἱερολογ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀποστόλου Λάρδα, Πτυχιούχου τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης, ἐνῶ ἔψαλον οἱ Ἱεροψάλται τοῦ Ἱ. Ναοῦ κ. Νικόλαος Φλάμος καὶ κ. Ἰάκωβος Μπιρλῆς. Τὸν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβασμιώτατος Χίου κ. Μᾶρκος, ὁ ὁποῖος ἀνεφέρθη εἰς τὸν ὀσιακὸν βίον τοῦ Ἁγίου Νικηφόρου τοῦ Χίου, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀναμορφωτικὴν καὶ ἀναγεννητικὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν προσφορὰν τῶν Κολλυβάδων πατέρων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας.

ΣΕΡ ΣΤΗΒΕΝ ΡΑΝΣΙΜΑΝ
(7 Ιουλίου 1903 -1η Νοεμβρίου 2000)
Ο ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΕΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ
Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Της κ. Μαρίας - Ελευθερίας Γ. Γιατράκου, Δρ. Φιλολογίας

(Ε')

Αὐτὸς ὁ «Βυζαντινὸς πατρίκιος», ὅπως δικαίως ἀποκλήθηκε ἦταν ἓνας ἄμειπτος ἱστορικὸς ἀπὸ τὴ δυτικοευρωπαϊκὴ σκοπιά, διότι ἐνῶ δὲν ἦταν Ἕλληνας, ὑπῆρξεν ἐλληνολάτρης καὶ βυζαντινολάτρης, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ τὸν κατηγορήσει κανεὶς γιὰ ἐλληνοκεντρισμό. Ἱστορικὸς μὲ βαθιὰ γνώση τῶν πηγῶν καὶ μελετῶν, ἔγραψε γιὰ τὸ Βυζάντιο, τὸ ὁποῖο ἀνέσυρε ἀπὸ τὴν ἀφάνεια σὲ μία γλῶσσα ἀληθινῆ, ἀντικειμενικῆ, σαγηνευτικῆ. Τὰ βιβλία του ἀνατυπῶνονται καὶ διαβάζονται μὲ εὐχαρίστηση ἀπὸ τοὺς φοιτητές, τοὺς ἐρευνητές, τοὺς εἰδικούς, τοὺς φιλόστορους, τὸ εὐρὺ κοινό.

Τὸ σπουδαιότερό του ἔργο «Ἱστορία τῶν Σταυροφοριῶν», ὑπῆρξεν ἔργον μεγαλόπνοο, τὸ ὁποῖο γιὰ πρώτη φορὰ παρουσίασε τὶς Σταυροφορίες ὡς μία κοσμοϊστορικὴ συνάντηση καὶ σύγκρουση τριῶν κόσμων, τοῦ βυζαντινοῦ, τοῦ ἰσλαμικοῦ καὶ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Ὁ Ράνσιμαν κατενόησεν σαφῶς, ὅτι ἦταν ἓνα διεθνὲς κίνημα, ποὺ κατέληξε στὴν καταστροφὴ τοῦ σπουδαιότερου μεσαιωνικοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ πολιτισμοῦ τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς, οἱ ὁποῖοι ὅπως ὁ ἴδιος λέει, ὑπῆρξαν τὰ κύρια θύματα. Ὡς δυτικοευρωπαῖος μελετητὴς καταδίκασε τὸ κίνημα αὐτὸ μὲ σαφήνεια κατὰ τὸν πλέον κατηγορηματικὸ τρόπο. Τὸ καταδίκασε «ὡς μία μακρόχρονη πράξη μισαλλοδοξίας ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ποὺ συνιστᾷ ἁμαρτία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Ἡ ἐτυμηγορία τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ καὶ βυζαντινολόγου Runciman, ὑπῆρξεν εὐστοχη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνοχλεῖ. Ὁ Ράνσιμαν ἔλεγε μία μεγάλη ἀλήθεια, ὅτι ὅταν πρωτοῆλθε στὴν Ἑλλάδα τὸ Βυζάντιο ἦταν μία παραμελημένη ἐποχὴ. Τὸ θαυμάσιο, ὅμως, ἔργο του, ἡ ἔρευνα καὶ συγγραφή του γι' αὐτό, ἡ παρουσία του, ἡ φιλία καὶ ἀναστροφή του μὲ τόσοις Ἕλληνες λογίους, λογοτέχνες καὶ ἱστορικούς, ἡ δεινότητά καὶ πειστικότητα τοῦ λόγου του, ὁ ἐνθουσιασμός του γιὰ τὸ Βυζάντιο, συνέβαλαν τὰ μέγιστα στὴ διαμόρφωση ἐνὸς σοβαρότερου ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴ μεγαλειώδη αὐτὴν ἐποχὴ, τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὴν Δυτικὴ Εὐρώπη καὶ στὴ Βόρεια Ἀμερική καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες χῶρες, ὅπου ἐρευνᾶται καὶ μελετᾶται ἡ χιλιόχρονη ἔνδοξη βυζαντινὴ ἱστορία.

Στὸ βιβλίον του «Ἡ Ἄλωση τῆς Πόλης», ὁ Σέρ Στῆβεν Ράνσιμαν μὲ τρόπο ἐλκυστικὸ ἀφηγηματικὸ, συνάμα συστηματικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ περιγράφει μὲ βάση σοβαρὰ στοιχεῖα ἀπὸ ἱστορικὰς πηγὰς τὴν Ἄλωση τῆς Πόλης ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Θὰ ἄξιζε ὅλοι οἱ Ἕλληνες καὶ ὅλοι οἱ φιλόστοροι καὶ ἐρευνητές, νὰ μελετήσουν τὸ βιβλίον αὐτὸ ποὺ ἀναφέρει λεπτομερειακά, γλαφυρά, μὲ ἰσχυρὴ ἱστορικὴ συνέπεια καὶ ἐπιχειρηματολογία τὴν μάχη αὐτὴ γιὰ τὴν Ἄλωση τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, τὴν στρατηγικὴ τοῦ κατακτητῆ, τὶς ἀπεγνωσμένες

προσπάθειες τῶν Ἑλλήνων τῆς αὐτοκρατορίας νὰ ἀμυνθοῦν καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ τουρκικὰ στίφη ἀλλὰ καὶ μισθοφόρους ποὺ ἐπιστράτευσεν ὁ σουλτάνος, ὁμοθρήσκους τῶν Βυζαντινῶν, ποὺ ἦταν οὐσιαστικὰ τυχοδιῶκτες Σλάβοι, Οὐγγροί, Γερμανοί, Ἴταλοί, δελεασμένοι ἀπὸ τὶς ὑποσχέσεις τοῦ σουλτάνου περὶ ἀμοιβῶν καὶ λαφύρων, φέροντας τὰ δικά τους ὄπλα.

Καταπλήσσουν οἱ εἰδήσεις ποὺ μᾶς παραθέτει ὁ μέγας βυζαντινολόγος ἱστορικός. Μὲ τόση ζωντάνια καὶ χάρη, ποὺ μεταφέρεται νοερὰ στὰ τεῖχη τῆς Βασιλεύουσας, ἐκεῖ ποὺ διεξήχθη ἡ σφοδρότερη μάχη, ποὺ θὰ ἔκρινε τὴν τύχη τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Ράνσιμαν περιγράφει μὲ ἀκρίβεια τὴ στρατηγικὴ ποὺ ἀκολούθησε ὁ Μωάμεθ ὁ Πορθητῆς γιὰ τὴν κατάληψη τῆς «βασιλίδος τῶν πόλεων», τὸν ἥρωικὸ ἀγῶνα τῶν Βυζαντινῶν γιὰ τὴν ἀπόκρουση τοῦ ἐχθροῦ, τὴν τραγωδία ποὺ τοὺς ἐπιφύλασσε ἡ ξεχασμένη ἀνοικτὴ, μικρὴ πύλη ἐξόδου, γνωστὴ ὡς Κερκόπορτα, στὴ γωνία τοῦ τεῖχους τῶν Βλαχερνῶν, ἀκριβῶς προτοῦ ἐνθῆθαι μὲ τὸ διπλὸ θεοδοσιανὸ τεῖχος, μισοκρυμμένη σ' ἓναν πύργο. Ἔτσι, βρῆκαν εὐκαιρία οἱ Τοῦρκοι ποὺ τὴν ἀντελήφθησαν καὶ εἰσέβαλαν στὸ τεῖχος, περνώντας μέσα ἀπὸ αὐτὴν σύσσωμοι καὶ οἱ Γενοβέζοι. Ἐξάλλου, ὁ συμπολεμιστὴς τοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τραυματισμένος στὸ στήθος ἀπὸ βολὴ βομβάρδας ἐγκατέλειπε τὴ μάχη. Ὁ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ Ἕλληνες μάχονταν ἥρωικὰ μέχρι ἐσχάτων, μόνοι στὸ πεδῖον τῆς μάχης. Οἱ περισσότεροι συμπέραναν ὅτι ἡ μάχη εἶχε χαθεῖ.

Τουρκικὲς σημαῖες κυμάτιζαν στὸν πύργο ἐπάνω ἀπὸ τὴν Κερκόπορτα καὶ ἀκούστηκε ἡ κραυγὴ: «ἡ Πόλις ἐάλω». Ὁ Κωνσταντῖνος ἔστρεψε τὸ ἄλογό του καὶ κάλπασε πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Λύκου καὶ στὰ ἀνοίγματα τοῦ φράκτη. Τὴν συνέχεια, ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλη μάχη, μπορούμε νὰ δοῦμε καλύτερα μέσα ἀπὸ τὶς σελίδες τοῦ σπουδαίου βιβλίου τοῦ Steven Runciman, «Ἡ Ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης», βιβλίον τοῦ πλέον ἔγκυρου καὶ ὑπεύθυνου μελετητῆ τοῦ Βυζαντίου.

Θὰ ἀναπολήσουμε τὶς ἡμέρες τῆς παλαιᾶς δόξας της, μὲ πληγωμένη ὑπερηφάνεια, μὲ νοσταλγικὴ διάθεση γιὰ μίαν δοξασμένη χιλιόχρονη βυζαντινὴ περίοδο.

«Οἱ Ἕλληνες ἔχουν μίαν κληρονομίαν γιὰ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ αισθάνονται ὑπερήφανοι, μίαν κληρονομίαν ποὺ δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ μέσα στὶς ἐναλλασσόμενες ὑλικὲς καταστάσεις. Στους σκοτεινότερους αἰῶνες τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἡ Ἐκκλησία ἦταν ἐκείνη ἡ ὁποία, παρόλες τὶς πολλὲς δυσκολίες, τὶς πολλὲς ἀπογοητεύσεις καὶ αὐτὲς ἀκόμη τὶς ταπεινώσεις, μπόρεσε ὄχι μόνο νὰ προσφέρει πνευματικὴ ἀνακούφιση, ἀλλὰ καὶ νὰ συντηρήσει καὶ διατηρήσει τὶς παραδόσεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

Λόγια τοῦ Στῆβεν Ράνσιμαν ποὺ θὰ μείνουν διαχρονικά, τοῦ κορυφαίου αὐτοῦ βυζαντινολόγου, ποὺ ἀγάπησε τὸ πιὸ παρεξηγημένο κομμάτι τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτό του κι ἔσυρε ἀπὸ τὴ λήθη ὅ,τι θαυμαστὸ εἶχε νὰ ἐπιδείξει τὸ Βυζάντιο ἀναδεικνύοντας τὸ στὴν Εὐρώπη καὶ σ' ὅλοκληρο τὸν κόσμο. Τὸ πολυσιχιδὲς ἔργο του ἀποτελεῖ μίαν τεκμηριωμένη καταγραφή καὶ ἐρμηνείαν τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας. Ὁ Ράνσιμαν εἶδε τὸ Βυζάντιο ὡς μίαν συμπαγῆ ἱστορικὴ ἐνότητα, τὴν ὁποία μελέτησε

ἀμερόληπτα, δίνοντας στις ἐπόμενες γενεές τῶν ιστορικῶν τὸν τρόπο, νὰ τὸ μελετήσουν περισσότερο καὶ πιὸ στοχαστικά.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Ράνσιμαν στὸ βιβλίο του «Ἡ Ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης», διηγεῖται μὲ μελαγχολία ἀλλὰ καὶ σπαραγμὸ ψυχῆς τὶς τελευταῖες στιγμὲς τῆς χιλιόχρονης αὐτοκρατορίας καταδικασμένης νὰ χαθεῖ, ἀλλὰ πολὺ περήφανης νὰ παραδοθεῖ. Καὶ προσθέτει ἐπίσης τὴν ὁδύνη πού προξένησε στὴ Δυτικὴ χριστιανοσύνη ἡ ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης τὸν Μάιο τοῦ 1453. Βεβαίως, ὁ Ράνσιμαν, ἀναφερόμενος στὰ αἷτια τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινούπολης, ἀναφέρει ὅτι οἱ ἐκκλήσεις τῆς Πόλης εἶχαν ἀγνοηθεῖ καὶ ἡ βοήθεια πού εἶχε σταλεῖ στὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς κρίσης ἦταν ἀμελητέα καὶ μηδαμινή.

Ὁ Ράνσιμαν μὲ τὸ ἔργο του κατόρθωσε σὲ μεγάλο βαθμὸ νὰ ἀπαλλάξει τὴν εικόνα τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τὸ στίγμα τῆς περιόδου τῆς παρακμῆς, διαφθορᾶς, δολοπλοκίας. Συσχέτισε τὴ μεσαιωνικὴ ἔκφανση τοῦ ἑλληνισμοῦ μὲ τὴ σύγχρονη Ἑλλάδα. Χάρη στὸ Ράνσιμαν, τὸ ἀγγλόφωνο καὶ κατ' ἐπέκταση τὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸ κοινὸ ἀνακάλυψε τὸ Βυζάντιο καὶ ἀφυπνίστηκε ἀπὸ τὴν κατάκριση πού δύο αἰῶνες πρὶν ἔκανε γι' αὐτὸ ὁ Ἔντουαρντ Γκίμπον, χαρακτηρίζοντας τὴ χιλιόχρονη ἱστορία του ὡς «θρίαμβο τῆς βαρβαρότητας καὶ τῆς θρησκείας».

Βεβαίως, ὁ Ράνσιμαν ὡς ἱστορικὸς σπουδαῖος, γυρίζει πρὸς τὰ πίσω, δύο αἰῶνες πρὶν καὶ δίνει ἰδιαίτερη βαρύτητα σὲ ὅσα ἐγίναν κατὰ τὴν Δ' Σταυροφορία τὸ 1204, ἡ ὁποία κατέλυσε τὴν Ἀνατολικὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία. Θεωρεῖ τὴν κατάληψη ἀπὸ τοὺς Βενετούς καὶ τοὺς Φράγκους τὸ 1204 καὶ τὴν ἐγκατάσταση στὴ Βασιλεύουσα ἐνὸς Φράγκου αὐτοκράτορα, ὡς τὸ κορυφαῖο γεγονός πού ὁδήγησε στὴν κατάρρευση τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού ἡ Κωνσταντινούπολη ἔπεφτε στὰ χέρια ἐχθρῶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν ἐγκαινίων της, τὸ 330 μ.Χ..

Ὁ Ράνσιμαν θεωρεῖ τὸν συγκλονισμὸ πού ὑπέστη ἡ αὐτοκρατορία ὡς μεγαλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνον τοῦ 1453, ὅταν ἡ Πόλη ἔπεσε γιὰ δευτέρη φορὰ. Αὐτὴν τὴν φορὰ ἡ καταστροφὴ δὲν ἀποτελέσσει ἔκπληξη, διότι εἶχε κάποιο προηγούμενο. Τὸ 1453, προσθέτει ὁ Ράνσιμαν, ἡ Κωνσταντινούπολη βρισκόταν ἤδη περικυκλωμένη καὶ πολιορκημένη ἐπὶ ἕναν αἰῶνα, στὴ διάρκεια τοῦ ὁποίου ὁ βρόγχος σφιγγόταν ὅλο καὶ πιὸ δυνατά.

Ἰδιαιτέρως ὑπογραμμίζεται τὸ γεγονός, ὅτι στὸ σπουδαῖο αὐτὸ ἔργο του γιὰ τὴν Ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης, ὁ Ράνσιμαν διαψεύδει ὅλους τοὺς ἐπικριτὲς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ μοναχισμοῦ, τονίζοντας ὅτι στὰ θαλάσσια τεῖχη τῆς βασιλεύουσας ἕναν ἀπὸ τοὺς πύργους τὸν ὑπεράσπιζαν Ἕλληνες μοναχοί. Ἡ ἱστορία τοῦ Ράνσιμαν εἶναι ἀφήγησις. Μὲ αὐτὴν ἀναβιώνουμε τὸν ἱστορικὸ χρόνον καὶ παρακολουθοῦμε τὴ δυνατότητα νὰ διαλέγονται ἡ παράδοση μὲ τὴ συνείδηση ἔθνους, γλώσσας, θρησκείας καὶ κοινωνικῆς ὀργάνωσης.

Ὁ Ράνσιμαν εἶναι μεγαλωστὶ μεγάλος, δικαίως καὶ οἱ σημαντικὲς θέσεις πού κατέλαβε καὶ οἱ τιμητικὲς διακρίσεις του. Ὑπῆρξεν μέλος τῆς Βρετανικῆς Ἀκαδημίας, ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐπίτιμα διδακτορικὰ διπλώματα πού τοῦ ἀπονεμήθηκαν κυρίως ἀπὸ τὰ Πανεπιστήμια τῆς

Βρετανίας και τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων τοῦ προσέφερε τὸ χρυσὸ μετάλλιο, τὸ 1997 τιμῆθηκε στὸ Μέγαρο Μουσικῆς ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας Κωστῆ Στεφανόπουλο, μὲ τὸ διεθνὲς βραβεῖο «Ὠνάσης», τὸ ὁποῖο μοιράσθηκε μὲ τὴν κ. Ντόλυ Γουλανδρῆ γιὰ τὸν πολιτισμὸ. Βεβαίως, μὲ μία κίνησή του συμβολικῆ διέθεσε τὸ χρηματικὸ ἔπαθλο, ποῦ συνοδεύει τὸ βραβεῖο αὐτό, γιὰ τὴν ἀναστύλωση τοῦ βυζαντινοῦ πύργου τοῦ Πρωτάτου στὸ Ἅγιον Ὅρος.

Γνωρίστηκε στὴν Ἑλλάδα μὲ προσωπικότητες τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, ὅπως τὸν Γιώργο Σεφέρη, τὸν Ἄγγελο Σικελιανὸ καὶ τὸν Δημήτρη Χόρν. Τὸ 1958 χρίσθηκε ἱππότης ἀπὸ τὴν βασίλισσα Ἐλισάβετ καὶ δὲν σταμάτησε νὰ δίνει διαλέξεις στὰ μεγαλύτερα Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου. Οἱ ἀκροατὲς τοῦ μαγεύονταν πάντοτε ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ κυρίως ὅταν διηγούνταν μὲ μελαγχολία ἀλλὰ καὶ σπαραγμὸ ψυχῆς τίς τελευταῖες στιγμὲς μιᾶς χιλιόχρονης αὐτοκρατορίας, ποῦ ἦταν καταδικασμένη νὰ χαθεῖ, ἀλλὰ πολὺ περήφανη γιὰ νὰ παραδοθεῖ.

Συνεργάστηκε μὲ τὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο, τὸ Μουσεῖο Βικτώρια καὶ Ἄλμπερτ, τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Λονδίνου καὶ τιμῆθηκε μὲ πολλὰ πανεπιστημιακὰ διπλώματα, καὶ ἡ Ἑλλάδα τοῦ ἀναγνωρίζει εὐγνωμόνως τὴ συμβολή του στὴν μετάδοση μιᾶς εἰκόνας θετικῆς γιὰ τὴν ἀπὸ πολλοὺς παραγνωρισμένη περίοδο τῆς ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Ὁ Στήβεν Ράνσιμαν ὑπῆρξεν ἓνας «περιπλανώμενος λόγιος», ἀφοῦ ἡ καρδιά τοῦ ἦταν στὰ ταξίδια καὶ στὴν ἔρευνα. Σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ δημιουργία ἐκτὸς τῶν φυσικῶν χαρισμάτων τοῦ τὸν βοήθησε καὶ τὸ οἰκογενειακὸ του ὑπόβαθρο. Γιὸς φιλελεύθερων νομικῶν μὲ ἔντονη πολιτικὴ δραστηριότητα, οἱ γονεῖς τοῦ ἦταν τὸ πρῶτο ζευγάρι ποῦ κάθισε μαζὶ στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων. Πρὶν κλείσει τὰ 30 τοῦ ἦταν ἤδη Καθηγητὴς στὸ Κέϊμπριτζ ὡς Βυζαντινολόγος. Στὰ ταξίδια τοῦ συναντᾶ σπάνιες προσωπικότητες, ἀνθρώπους μυθικοὺς, ἀπὸ τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο ὡς τὸν Που Γί, τὸν τελευταῖο αὐτοκράτορα τῆς Κίνας. Μὲ τὸ ξέσπασμα τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου τοποθετεῖται ἀκόλουθος Τύπου στὴ Σόφια, φυγαδεύεται στὴ συνέχεια στὸ Κάιρο, μεταβαίνει στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὕστερα ἀπὸ πρόσκληση τῆς Τουρκίας πηγαίνει στὴν Κωνσταντινούπολη. Τὸ 1997 σὲ συνέντευξή του στὸ «Βῆμα», διηγήθηκε πὼς βρέθηκε στὴν Πόλη τῶν μελετῶν του. Ὅπως ὁ ἴδιος εἶπε, ὁ πρόεδρος Ἰνονου περπατοῦσε στὴν Πόλη καὶ ζητοῦσε πληροφορίες γιὰ διάφορα κτίρια ποῦ ἔβλεπε, ἀλλὰ κανεὶς δὲν γνῶριζε, παρὰ μόνον ὅτι ἦταν βυζαντινά. Ζήτησε, λοιπόν, νὰ τοῦ βροῦν ἀμέσως ἓναν Καθηγητὴ. Καθὼς ὁ Ἄγγλος πρόξενος στὴν Τουρκία ἦταν μαθητὴς του, τοῦ ζητήθηκε ἡ ἐπιστημονικὴ του βοήθεια καὶ ἔτσι ὀργάνωσε τὴν ἔδρα Βυζαντινῶν Σπουδῶν στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Κωνσταντινούπολης καὶ ἐπὶ τρία χρόνια ἀπὸ τὸ 1942 ὡς τὸ 1945 ὁ Ράνσιμαν δίδαξε καὶ στὸ λίκνο τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ Βυζαντινὴ Ἱστορία καὶ Τέχνη. Τὸ 1945 ἦλθε στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ διευθύνει ἐπὶ δύο χρόνια τὸ Βρετανικὸ Συμβούλιο.

Κάποια βιώματά του κατὰ τὴ μακρόχρονη ἐπιστημονικὴ, διπλωματικὴ, πολιτιστικὴ καὶ ἐρευνητικὴ του πορεία, μᾶς μεταφέρει ἐντυπωσιακὰ, μὲ καθαρότητα, σαφήνεια καὶ μὲ τὴ γνωστὴ εὐφυΐα του, μὲ ψυχραιμία καὶ γλυκύτητα καὶ μὲ τὴν ἐδραιωμένη σοφία του. Μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἀπὸ πολὺ

μικρή ηλικία δέχθηκε τήν τυπική παιδεία περί τις κλασικές σπουδές, αλλά έχοντας δίψα νά ανακαλύψει, έγινε ιστορικός. Προτού πάει σχολείο είχε αρχίσει νά έχει έπαφή μέ τά έλληνικά μέ τή γκουβερνάντα του. Καί ώς ιστορικό τόν ήλκυσε τò Βυζάντιο πού ήταν άποκλεισμένο καί παραμελημένο άπό τήν έπιστήμη. Καί προσθέτει ότι, πάντα ήλκυε τò ένδιαφέρον του ή θεολογική Ιστορία, λέγοντας χαριτολογώντας «μή φαντασθεíte βεβαίως ότι είμαι κανένas άγιος!». Καί συνεχίζει ότι καί ή θεολογική Ιστορία ήταν μάλλον παραμελημένη. Γι' αυτό τò λόγο, ό,τι πιό συναρπαστικό μελέτησε στή ζωή τού ήταν ή θεολογική σκέψη καί ή βυζαντινή τέχνη.

Μας άποκαλύπτει κι άλλες ένδιαφέρουσες ειδήσεις άπό τήν παραμονή καί διδασκαλία του στήν Κωνσταντινούπολη. Όταν χρειάσθηκε νά ένημερώσει τόν πρόεδρο τής Τουρκίας Ινονού για τά βυζαντινά μνημεία, υπήρχε διερμηνέας πού μετέφραζε φράση - φράση. Τά μαθήματα Ιστορίας μόνο Τουρκοί έπιτρεπόταν νά παρακολουθούν, αλλά στό μάθημα Βυζαντινής Τέχνης συμμετείχαν καί μειονότητες. Τò πιό ένδιαφέρον άπό όλα ήταν ότι ό Κοσμήτορας ήταν κρητικής καταγωγής. Καθώς λοιπόν μας πληροφορεί ό Runciman μπήκε βιαστικά στό γραφείο τού χωρίς νά χτυπήσει τήν πόρτα, τόν είδε νά κρατά σημειώσεις στα έλληνικά. Καί ό Κοσμήτορας παρακάλεσε θερμώς τόν Runciman νά μήν τò πεί πουθενά. Καί συμπλήρωσε ό Runciman: «Τώρα πιά έχει περάσει μισός αιώνας, μπορώ νά σās τò μαρτυρήσω».

(συνεχίζεται)

ΔΙΜΗΝΣΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΜΑΡΚΟΥ

- Έκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Άπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ίερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρών καί Οίνουσσών - Κων. Άμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ιστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Η «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- **Δεκτές άυτοπροαίρετες δωρεές άναγνωστών, υπέρ τού κατηχητικού καί φιλανθρωπικού έργου.**

Ἡ μάχη στὰ Δερβενάκια (Ιούλιος 1822).

Μαντώ Μαυρογένους - Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

«... νά ἀναστήσουμε μιὰ πατρίδα πού κεφαλή δάχη τόν Χριστό»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΤΕΛΟΣ
POST PAID
Τηλ. 2109411000
Αρ. ΑΔ.
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

(ISSN:2529-1254)